

tankesmedjan
TIDEN

NR 12 | 2018

=====**RAPPORT**=====

RADIKALKONSERVATISMEN

En ideologis pånyttfödelse

MIKE ENOCKSSON

ISBN 978-91-88224-79-8

© Tankesmedjan Tiden 2018

Text: Mike Enocksson

Grafisk form: Kim Ingesson

RADIKALKONSERVATISMEN

En ideologis pånyttfödelse

- ◆ För 100 år sedan genomförde liberaler och socialdemokrater allmän och lika rösträtt i Sverige. Motståndarna bestod av den konservativa högern. Efter den liberala demokratins genombrott pressades konservatismen som ideologi tillbaka. I en kamp för överlevnad allierade den sig med liberalismen under stora delar av 1900-talet. Nu har den dock fötts på nytt, i en mer aggressiv form – radikalkonservatismen.
- ◆ Idéströmningen vilar på fyra grunder. Unghögern företrädd av bland andra Rudolf Kjellén i Sverige i början av 1900-talet, den revolutionära konservatismen i Tyskland under mellankrigstiden fram till Hitlers maktövertagande, den nya högern i Frankrike efter 1960-talet samt den fjärde politiska teorin i Ryssland efter Sovjetunionens fall.
- ◆ Radikalkonservatismen får sin beteckning då den strävar efter att radikalt förändra samhället i grunden, samtidigt som den vill bevara något bestående: nationen, kulturen och samhällets hierarkier. Den eftersträvar en homogen nationalstat "fri" från invandring och mångkultur. Dess främsta fiender består av upplysningens idéer om universella mänskliga rättigheter och den liberala demokratin, den så kallade "kulturmarxismen" eller det "vänsterliberala etablissemanget", samt islam och den påstådda islamiseringen av Europa.
- ◆ Radikalkonservatismen är en högerideologi. Detta då den förespråkar kapitalism och marknadsekonomi, samt delar upp människor i hårt hierarkiska grupper av "vi" mot "dem". Klassanalys negligeras till förmån för nationens gemensamma yttre "fiender": upplysningen, kulturmarxismen, den liberala demokratin, pluralismen och islam. Samtidigt är ideologin kulturrasistisk, då den exkluderar människor som "främmande element" i nationalstaten på grund av deras ursprung.

- ◆ Sverigedemokraterna är ett radikalkonservativt parti. Detta är en betydligt mer träffande definition än "högerpopulister", "fascister" och "högerextremister". Partiet anser att kulturella skillnader är ärftliga, samtidigt som ledande företrädare påstår att judar, samer och andra aldrig kan bli svenskar. De har utnämnt det "vänsterliberala etablissemanget" till sin fiende, samt motsätter sig invandring och mångkultur då det enligt dem har orsakat ett förfall för nationalstaten. Partiet vill tillbaka till ett "folkhem" och återuppbyggandet av en nationell identitet, som står i konflikt med mångkulturalismen. Samtidigt har flera företrädare utsett Ungerns illiberala demokrati som en förebild, och emigrerat dit.
- ◆ Andra exempel på radikalkonservatism i vår tid är: Fidesz i Ungern, Nationell samling (tidigare Nationella fronten) i Frankrike, Dansk Folkeparti i Danmark, Sannfinländarna i Finland och Lag och rättvisa i Polen. Den ideologiska kampen under 2000-talet kommer att stå mellan dessa auktoritära krafter och en progressiv rörelse som bejakar upplysningens ideal och strävar efter att skapa ett mer jämlikt, inkluderande och hållbart samhälle.

INNEHÅLL

FÖRORD	7
INLEDNING	9
Disposition	10
RADIKALKONSERVATISMENS URSPRUNG OCH GRUNDER	12
Tänkarna och organisationerna	12
Unghögern i Sverige	12
Revolutionär konservatism i Tyskland	15
Nya högern i Frankrike	18
Den fjärde politiska teorin	21
RADIKALKONSERVATISMENS UTFORMNING	23
Hur kan en konservativ ideologi vara radikal?	23
Vad är konservatism?	23
Radikalkonservatismens fiender	25
Islamismen – den onda tvillingen	27
Är radikalkonservatismen höger?	29
Är radikalkonservatismen rasistisk?	31
Radikalkonservatismen: En sammanfattning	33
VILKA ÄR RADIKALKONSERVATIVA?	37
Sverigedemokraterna, nyfascismen och debatten om debatten	37
Folkhemmet och socialdemokratiens självutnämnda arvtagare	40
Idealet Ungern och den illiberala demokratin	41
SLUTORD	46
LITTERATURFÖRTECKNING	48
Tryckta källor	48
Elektroniska källor	49

FÖRORD

Att möta och hantera det ifrågasättande av ett pluralistiskt, demokratiskt och inkluderande samhälle som Sverigedemokraterna och andra liknande rörelser står för är en historisk uppgift för progressiva och humanister både i Sverige och andra länder. Men hittills har försöken att förstå dessa politiska krafter oftast varit allt för grunda och förenklade. Därför har också försöken att bemöta och bekämpa dem hög grad misslyckats.

Sverigedemokraterna är inte bara en populistisk dagslända. De bygger sin politik på en betydligt mer sammanhållen och genomtänkt – och därmed betydligt farligare – idétradition: radikalkonservatismen. Att inte förstå det är att underskatta den utmaning som dessa politiska krafter innebär. Det har bland annat den liberala författaren och publicisten Håkan Holmberg förtjänstfullt visat i boken *Den farliga mångfalden* (som bland annat Tiden var med och gav ut sommaren 2018). I denna rapport borrar jag ännu djupare i denna farliga tanketradition, som jag själv en gång var anhängare av.

Som tonåring sökte jag mig till rasistiska idéer och grupper. Jag blev medlem och aktiv inom Sverigedemokraterna, och fascinerades av den kraft och tydlighet som de auktoritära tankegångarna innebar. Efter ett par år lämnade jag dock partiet, och började en mödosam men gedigen inre kamp med mina egna rasistiska tankar och värderingar. Jag var trött på att gå runt och bära på hat. Efter hand blev det allt tydligare hur Sverigedemokraternas idéer och värderingar skulle leda till ett polariserat och förtryckande samhälle som jag inte ville bidra till. Jag och sökte mig tillbaka till en humanistisk grundsyn som jag hade vuxit upp med hemifrån.

Håkan Juholts tal då han valdes till partiordförande för Socialdemokraterna berörde mig starkt. Jag började faktiskt att gråta. Han var en skicklig talare och rörde vid något inom mig. Jag sökte därför kontakt med min gamla lärare från gymnasietiden, som nu var ordförande för Socialdemokraterna i Ystad. Han visste mycket väl vilka politiska värderingar jag hade burit på tidigare, men förstod att jag nu hade gjort en ordentlig politisk resa och ideologisk omprövning. Han välkomnade mig till socialdemokratin, där jag sedan dess har funnit en varm gemenskap och starka känsla av ideologisk samhörighet.

Men jag har efter min tid som sverigedemokrat också akademiskt valt att fördjupa mig i det partiets – och andra högerradikala rörelser – idémässiga grund. På Lunds universitet har jag, utvecklat min förståelse för den idéströmning som bygger på att förstärka över- och underordning i samhället.

Det är min förhoppning att denna rapport ska stärka alla de som vill bekämpa dessa politiska krafter som vill slita isär – inte hålla samman – samhället. Jag hoppas att den ska bidra till ökade insikter hos socialdemokrater och andra progressiva som vill motverka den samhällsutveckling som Sverigedemokraterna och andra radikalkonservativa står för. Jag kommer själv att kämpa för att ersätta det hat och den rädsla de bygger på med omtanke och framtidshopp.

Mike Enocksson
statsvetare

INLEDNING

För 100 år sedan fick den demokratiska utvecklingen sitt stora genombrott i Sverige, med parlamentarism, allmän och lika rösträtt och det första relativt fria valet till riksdagen. Bakom detta genombrott stod socialdemokrater och liberaler. De som främst motsatte sig detta var den konservativa högern.

I samband med demokratins genombrott påbörjades också konservatismens upplösning som ett självständigt ideologiskt alternativ inom svensk politik. Det är ingen slump. Konservatismen hade alltid varit misstänksam gentemot den så kallade liberala demokratin med sin betoning på mänskliga rättigheter. Nu, 100 år senare, ser vi konservatismens pånyttfödelse i världen, och även i svensk politik. Men det är en konservatism som tar sig andra, mer aggressiva och radikala, uttryck.

I den ideologiska striden om vilken tanketradition som skulle forma 1900-talets samhälle så förlorade konservatismen. Uppdraget gick i stället till liberalismen och socialismen. För att över huvudtaget överleva fick konservatismen försöka koppla ihop sig med liberalismen. Därigenom uppstod en på många sätt märklig ideologisk allians mellan två ideologier som från början var svurna fiender. Liberalkonservatismen blev många europeiska högerpartiers, däribland Moderaternas, ideologi. Allt eftersom åren gick var det marknadsliberalismen som kom allt mer i förgrunden, medan den konservativa tanketraditionens ställning urholkades. Vurmandet för den nationella gemenskapen ersattes steg för steg av en politisk agenda som fokuserade på individualism, globalisering och en fri marknadsekonomi.

1988 bildades Sverigedemokraterna. Partiet kunde i början mest ses som ett uttryck för en etno-nationalistisk ideologi snarare än ett återuppväckande av en mer radikal form av konservatismen. Det var först i och med det så kallade "fyras gäng", som bestod av Lundastudenterna Jimmie Åkesson, Björn Söder, Mattias Karlsson och Richard Jomshof, som en verklig ideologisk förändring tog fart inom partiet. En allt mer seriös och dedikerad profilering anammades och

fem år efter att Jimmie Åkesson blev partiledare valdes Sverigedemokraterna in i riksdagen.

Numera är det inte en etno-nationalism som står i centrum för partiet utan i stället en radikal form av konservatism. Men frågan om nationell identitet är dock fortfarande en central del av den ideologiska kärnan. Själva profilerar sig Sverigedemokraterna som ett "socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn". En tolkning av det skulle kunna vara att de vill värna om välfärdsstaten, familjen och nationen. Hur detta kan ta sig uttryck i praktiken och i retoriken skiljer sig dock ofta från ett till synes i hög utsträckning försiktigt formulerat principprogram.

Denna rapport syftar till att introducera "radikalkonservatismen" som ideologisk inriktning: dess historia, dess tänkare och dess kopplingar till Sverigedemokraterna och andra liknande partier, rörelser och politiker runt om i världen. Radikalkonservatismen är en konservatism som inte längre är på reträtt inför andra ideologier, som den har varit under stora delar av 1900-talet. Det är en ideologi som med starkt självförtroende står på barrikaderna och inte längre ber om ursäkt för sin existens, utan snarare gör allt för att prägla tillvaron med sitt eget vardande. Konservatismen är inte längre en ideologi i periferin. Dagens radikala variant befinner sig vid den politiska fronten, och tvingar alla andra att förhålla sig till den.

Alla som vill bidra till en progressiv samhällsutveckling måste förstå vad radikal-konservatismen är, var den kommer ifrån och vart den vill. Utan den förståelsen riskerar såväl socialdemokratiska som gröna, vänsterradikala och socialliberala ambitioner att gå om intet. För vår samtids viktigaste idépolitiska strid står mellan radikalkonservatismen och alla de olika rörelser som strävar efter en värld och ett samhälle som präglas av mer hållbarhet, jämlikhet, frihet, samarbete och gemenskap.

DISPOSITION

Denna rapport är uppdelad i tre huvudsakliga delar.

Den första delen berör idépolitiken bakom radikalkonservatismen, dess olika tänkare och dess historia. Här finns fyra olika avsnitt. Unghögern berör den svenska konservativa rörelsen i början av 1900-talet. Den revolutionära konservatismen berör den konservativa rörelsen som präglade Tyskland efter första världskriget och fram till Hitlers maktövertagande. Den nya högern handlar om revitaliseringen av radikala högeridéer vid 60-talets slut. Den fjärde politiska teorin är en rysk form av konservatism som har vuxit fram sedan Sovjetunionens fall.

Den andra delen handlar om att skapa en mer konkret bild av radikalkonservatismens kärna, väsen och uttryckssätt. Här berörs det till synes motsägelsefulla i att en konservativ ideologi skulle kunna vara radikal genom att borra i vad en tanketradition faktiskt är för något. I denna del undersöks radikalkonservatismens fiender, dess relation till islamismen och klassisk högerpolitik samt om den är att beteckna som rasistisk eller inte. Ambitionen med denna del av rapporten är att sammanfatta vad radikalkonservatismen faktiskt är.

Den tredje delen av den här rapporten bygger på en närmare analys på olika samtida exempel på radikalkonservatism. Det inleds med en diskussion kring Sverigedemokraternas ideologiska hemvist, och bland annat debatten om de är att beteckna som fascistiska eller inte. Detta följs av en redogörelse kring Sverigedemokraternas syn på folkhemmet, samt en redogörelse kring utvecklingen i Ungern och Sverigedemokraternas förhållande till detta.

Rapporten avslutas med ett slutord om vilka lärdomar progressiva och frihetliga tanketraditioner kan dra från radikalkonservatismens framgångar – och hur de kan förhålla sig till denna ideologiska inriktning.

RADIKALKONSERVATISMENS URSPRUNG OCH GRUNDER

TÄNKARNA OCH ORGANISATIONERNA

UNGHÖGERN I SVERIGE

Vid sekelskiftet, runt 1800-talets slut, uppstod en politisk rörelse i Sverige som kom att beteckna sig själva som "Unghögern". Det var en konservativ och nationalistisk rörelse som utmärkte sig genom en mer radikal framtoning jämfört med den övriga högern.

Viktiga aktörer inom den var bland annat statsvetaren Rudolf Kjellén (1864–1922), sociologen och chefredaktören Adrian Molin (1880–1942) samt folkskoleförestandaren Teodor Holmberg (1853–1935). Organisationer som också blev en del av denna nya idéströmning var Sveriges nationella ungdomsförbund och studentföreningen Heimdal i Uppsala.

I boken *Riket och folket* från 1916 ger Adrian Molin i kapitlet Unghögern (skrivet hösten 1912) en beskrivning av Unghögern som en beteckning för tidsandan, en livsåskådning, som verkar för syntesen av ett "konservativt statsintresse och folkligt reformarbete". Unghögerns politiska ambitioner misslyckades dock: den liberala demokratin genomfördes och den svenska högern slöt efter initialt motstånd upp bakom den.

Rudolf Kjellén får anses vara den mest profilerade inom Unghögern, och kom under sin verksamhetstid att etablera sig som en internationellt känd statsvetare. Han publicerade en rad olika skrifter genom åren, men enligt honom själv så var *Staten som livsform* från 1916 hans viktigaste verk. Boken *Rudolf Kjellén – Geopolitiken och konservatismen* från 2014 tecknar ett porträtt av honom som person och sammanfattar hans åsikter och hans gärningar.

Som statsvetare kom Rudolf Kjellén bland annat att lansera begreppen geopolitik och nationalsocialism. Det första handlade om att sammanfoga geografi och politik för att därigenom studera staters handlande, som om de var levande

organismer i sig själva. Det andra – nationalsocialism – handlade om att skapa ett alternativ till den internationalistiska socialistiska klassanalysen som arbetarrörelsen utgick från. Kjellén verkade i stället för en nationell folkgemenskap. Att Kjellén formulerade begreppet nationalsocialism långt innan det blev en förödande stark politisk kraft i Tyskland gjorde honom sedermera populär som politisk tänkare i Nazityskland. Han och hans idéarv kom att associeras med den tyska nationalsocialismen.

Kjellén har även ansetts vara upphovsman till begreppet ”folkhemmet”. Det stämmer att han använde sig av det begreppet vid något enstaka tillfälle, men utan större betoning. ”Folkhemmet” som begrepp hade snarare förekommit i konservativa och nationalistiska kretsar sedan ett antal år tillbaka, och kan knappast kopplas till Kjellén. Att Per Albin Hansson senare medvetet hämtade begreppet från de konservativa och nationalistiska strömningarna i samhället, för att sedan kombinera det med ett socialdemokratiskt budskap för att på så sätt fånga de politiska sympatierna ur ett bredare folklager kan dock inte uteslutas.

Unghögern hade en antidemokratisk grundsyn. Kjellén ansåg att rösträtten skulle baseras på korporativa föreställningar. Han förordade yrkesrepresentation i stället för partipolitisk representation i riksdagen. Syftet var tydligt: att undanhålla arbetarklassen ett allt för stort politiskt inflytande. Kvinnor skulle inte ha någon rösträtt alls.

Teodor Holmberg hade sin bas i folkbildningen och folkhögskolan. Han har främst gjort sig känd genom att lansera begreppet ”nationaldemokrati” i en svensk kontext, genom sitt föredrag *Svensk nationaldemokrati* från 1906. Han talade där om folkrörelsernas betydelse för bekämpandet av klyftorna i samhället, och gav även beröm och aktning inför arbetarrörelsens bidrag i detta. Samtidigt kritiserar han denna rörelses destruktiva element, och betonade vikten av att dessa inte skulle få sätta sin prägel på samhället i stort. Ett ständigt återkommande tema är förordandet av fosterlandskärlek, vilket ska hålla samman nationen och mota bort de politiska klasstrider som tenderar att slå sönder det nationella samarbetet och samhörigheten.

Holmberg är för att vara Unghöger något så radikalt som förespråkare för kvinnlig rösträtt. Han baserade detta på föreställningen om att kvinnan till sin natur har något som mannen inte har och därmed kunde bidra till folkhemmet på ett sätt som mannen aldrig kan göra. Även om han också var emot förmögenhetsgraderad rösträtt i kommunerna, så är det svårt att betrakta honom som

Syftet var tydligt: att undanhålla arbetarklassen ett allt för stort politiskt inflytande. Kvinnor skulle inte ha någon rösträtt alls.

”

någon utpräglad demokrat. I tidskriften *Sveriges väl* gav han utlopp för sitt motstånd mot både tryckfrihet och parlamentarism.

Adrian Molin var sociolog och likt Kjellén och Holmberg engagerad i dåtidens konservativa strömningar. Han lade bland annat grunden för *Det nya Sverige*: en tidskrift som kom att bli en viktig samlingsplats för Unghögern. Adrian Molin var en engagerad anhängare till Sveriges nationella ungdomsförbund och kom 1924 att väljas in i dess verkställande utskott.

Denna konservativa sociolog bidrog även med politiska skrifter som *Svenska spörsmål och kraf* från 1906 och *Riket och Folket* från 1916. I den förstnämnda inledde Molin med sin kritik mot kvinnorörelsen. Han menade att den frigörelse

”

Han ansåg även att kvinnan bör stängas ute från samhällslivet och politiken eftersom hennes känslomässiga och fantasifulla natur inte skulle passa inom områden där förnuftet måste gälla.

av kvinnan som kvinnorörelsen kämpade för enbart skulle innebära att kvinnan skiljs från sin natur och att försöken att likställas henne med mannen skulle vara rent onaturliga. Molin ansåg att kvinnan i någon mån har ett likavärde med mannen, men argumenterade för att själva föreställningen av att kvinnan står i likhet med mannen är en falsk konsekvens av den ”individua- listiska liberalismen”. Kvinnan skulle enligt Molin nå sin fulla personliga potential i egenskap av moder och som hustru, medan mannen når det genom att finna en livsuppgift som ligger bortom faderskapet och familje- försörjare. Molin menade dessutom att staten har en

skyldighet att reglera kvinnans deltagande i arbetslivet så att det inte gör våld på hennes natur. Han ansåg även att kvinnan bör stängas ute från samhällslivet och politiken eftersom hennes känslomässiga och fantasifulla natur inte skulle passa inom områden där förnuftet måste gälla. Om inte detta eftersträvas så skulle mannen inte längre vara en man, kvinnan inte längre en kvinna, och folket inte heller ett folk.

Sveriges nationella ungdomsförbund (SNU) bildades 1915 och fungerade som ett fristående ungdomsförbund till det Allmänna valmansförbundet – sedermera Moderaterna. När SNU allt mer radikaliserades bröt ungdomsförbundet 1934 relationerna till moderpartiet, och bytte namn till Sveriges nationella förbund. Vid uppbrottet gick även några av högerns riksdagsledamöter över till organisationen. SNF ställde det året ställde upp i valet och fick cirka 70 kommunala mandat.

I sin bok *Nazismen i Sverige 1924–1979* menar Heléne Lööv att organisationen numera var att klassificera som nationalsocialistiskt. Lena Berggren väljer däremot i sin artikel *Den svenska mellankrigsfascismen* i *Historisk tidskrift* att definiera SNU som radikalkonservativa. I sin avhandling *Sveriges nationella ungdomsförbund och högern* menar Eric Wärenstam att SNU hade sina ideologiska rötter i

det som kom att kallas "Lundakonservatismen", en rörelse som var konservativ, radikal samt antiliberal och präglades av Rudolf Kjelléns tankegångar. Även om "Lundakonservatismen" till en början mest var förlagd i sin födelsestad så fick den sedan ett större inflytande inom organisationen. Wärenstam menar dock att de allt mer "pro-nazistiska" elementen blev allt starkare med åren och när upprottet till slut skedde med Allmänna valmansförbundet blev organisationen allt mer utpräglad nationalsocialistisk.

I sin avhandling *Folkhems kapitalismen* så framför Stig-Björn Ljunggren att radikalkonservatismen som begrepp förekom hos den konservativa studentföreningen Heimdal i Uppsala vid 1940. Den Heimdalska radikalkonservatismen var, betonar dock Ljunggren, en blekare kopia av den tyska konservativt revolutionära rörelsen som hade varit verksam ett par decennier tidigare. Anledningen till att konservatismen behövde vara radikal ansågs vara att tanketraditionens uppgift inte endast var att bevara utan också att presentera nya och oprövade lösningar på samhällsproblemen. Detta synsätt fick dock kritik från mer etablerade konservativa tänkare.

Ett viktigt element inom radikalkonservatismen hos Heimdal var också förespråkandet av en aktiv socialpolitik, och att detta i sig faktiskt var något konservativt, eftersom det ledde till bevarandet av "folkmaterialet" och den "specifika svenska livsformen". Ljunggren skriver:

Den radikala konservatismen strävade efter att skapa nya auktoritära kraftcentra, med statsmakten som medel, i syfte att återskapa en kollektivitet, baserad på varje samhälles tradition och unika förutsättningar. Att på en gång bejaka moderniteten, dess teknologiska och organisatoriska framsteg, men se till att det nya absorberades i det gamla, var således ett övergripande syfte som den radikala konservatismen strävade efter.

REVOLUTIONÄR KONSERVATISM I TYSKLAND

En av de i Sverige som har forskat om den europeiska radikalkonservatismen är sociologen Göran Dahl. I sina två böcker *Radical Conservatism and the Future of Politics* samt *Radikalare än Hitler?* presenterar han förgrundsgestalterna inom denna ideologi. Denna idéströmning började växa fram i Tyskland vid första världskrigets slut. Under begreppet "Konservativ revolution" samlades ett flertal intellektuella med olika bakgrund. Den gemensamma nämnaren hos dem alla var föraktet mot den moderna demokrati som hade tagit kejsardömet plats i landet: den så kallade "Weimarrepubliken". De förordade en konservativ revolution mot detta nya och liberala samhälle. Republikens självaste existens undergrävde den tyska nationen och dess folk, och det fanns nu ett behov av en ideologisk motreaktion.

Göran Dahl framställer den radikala konservatismen som en radikaliserings av den klassiska konservatismen, men betonar också dess kopplingar till den nationalsocialism som då började växa fram i Tyskland. Båda ideologier var svurna fiender till den nya parlamentariska demokratin och önskade se dess avvecklande, och båda ideologierna hade en stark vurm för ett tyskt Volk med stort V. Flera av den nya tyska konservatismens förgrundsgestalter var också öppna för anti-semitiska.

Den revolutionära konservativa rörelsen saknade dock ett egentligt politiskt program. Det motiverades med att politiska program var något för liberaler, och att de endast hade en benägenhet att splittra människor i olika åsikter. Vad som i stället behövdes var fokus på konkret handling samt en stark nationalistisk ledare som stod över alla program. Inspiration hämtades från Mussolinis fascistiska rörelse i Italien.

Ernst Jünger (1895–1998) var en av de mest centrala förgrundsgestalterna inom den tyska revolutionära konservatismen. Han var en högt dekorerad tysk soldat som hade tjänstgjort i första världskriget och skrivit memoaren *I stålstormen* om sina upplevelser. Han kom under mellankrigstiden att uttrycka sitt hat mot den nya demokratiska Weimarrepubliken och verkade för en krigsromantik. Jüngers huvudsakliga litterära bidrag till den revolutionära konservativa rörelsen var boken *Arbetaren*, där han lyfter fram arbetaren som den centrala gestalten i samhället, i kontrast till borgerligheten. Men Jünger kämpade inte för bättre villkor för arbetarklassen, utan betraktade arbetaren som en metafor för hela samhället. Han hyllades av nazisterna som en nationalhjälte och erbjöds en plats i riksdagen, men tog själv avstånd från partiet och Hitler.

”

Han presenterar där en tes om hur kulturer lever som organismer genom olika årtider under loppet av tusen år.

En annan revolutionär konservativ aktör var Oswald Spengler (1880–1936). Han var historiker och det nationalsocialistiska partiet fick upp ögonen för honom på grund av hans kritik mot den liberala demokratin och hans föreställningar om en ”tysk socialism”. Detta skulle enligt Spengler vara en socialism som till skillnad från den engelska var nationell snarare än internationell. Hans mest kända verk är de två volymerna av *Västerlandets undergång*. Han presenterar där en tes om hur kulturer

lever som organismer genom olika årtider under loppet av tusen år. Efter uppgång, storhetstid och tillbakagång går de som civilisationer under i slutfasen. Enligt Spengler befann sig snart västvärlden i en sådan fas vilket manifesterades i att folket blivit formlösa massor i storstäderna, arkitekturen blivit tom och meningslös samt att vetenskap, nytta och lycka blivit kult. Spengler själv hyste, liksom Jünger, inga starkare sympatier för nationalsocialismen och kom efter det nazistiska maktövertagandet att marginaliseras allt mer.

Två andra som i stället hade samarbete med nationalsocialismen var Martin Heidegger och Carl Schmitt. Martin Heidegger (1889–1976) var en tysk filosof som genom sitt mest kända verk *Varat och tiden* betonade begreppet "Dasein", som innebar att människan är en tillvaro. Han motsatte sig därmed den franska filosofens René Descartes föreställning om att själva tänkandet definierar människan. För Heidegger handlade det i stället om att människan definieras utifrån sin existens i själva världen. Sarah Bakewell beskriver i *Existentialisterna* Martin Heidegger som en djupt konservativ man som gick med det nationalsocialistiska partiet 1933 och var medlem ända fram till 1945. Heideggers relation till nationalsocialismen är högst kontroversiell och motsägelsefull. Han tog själv aldrig egentligen avstånd från sitt medlemskap, men tycktes samtidigt inte hysa någon större ideologisk nationalsocialistisk övertygelse. Hans tidigare mentor, filosofen Edmund Husserl, var själv jude, och den berömda judiska filosofen Hannah Arendt var hans elev.

Han motsatte sig därmed den franska filosofens René Descartes föreställning om att själva tänkandet definierar människan

”

Juristen Carl Schmitt (1888–1985) hade ett betydligt närmare samarbete med nationalsocialismen, och kom under en tid att lägga den juridiska grunden för den nya regimen. I stället för en parlamentarisk demokrati skulle en ny stat bygga på föreställningen att folket var en organism. Eftersom staten enligt detta synsätt var synonym med folkets vilja skulle det inte gå att ifrågasätta statens agerande. Detta förutsatte dock ett homogent folk, för då skulle det inte förekomma några avvikande värderingar. För att förstå sig själv som nation var det viktigt att definiera en motsats, som man kan relatera sig själv till. Schmitt betonade vikten av att hitta självaste essensen i folket samt att utmåla minoriteter som avvikande eller rent av fiendliga. Schmitt var också stark motståndare till de liberala värderingar som förespråkades som universella av västerländska statsmakter som USA och Storbritannien. I stället så menade Schmitt att varje nation betraktar sig själv som överlägsen andra nationer och att det ligger i varje nations rätt att utöva inflytande på kringliggande territorier. Nationen och dess kringliggande intresseområden kallade Schmitt för *Großraum* ("storum"). Detta "storum" skulle kunna försvara sin egen essens, det vill säga dess kultur och dess äkthet, gentemot fienderna: kapitalism, liberalism och civilisation. Carl Schmitt blev medlem i det nationalsocialistiska partiet 1933 men blev efter endast några få år allt mer marginaliserad då han kom att framställas som en opportunist utan äkta ideologiska övertygelser.

En femte person, som dock inte tillhörde den konservativa revolutionära rörelsen i Tyskland men vars tankegångar kom att influera både den, nationalsocialismen och den efterkommande "Nya högern", var den välkände schweiziska psykoanalytikern Carl Jung (1875–1961). Även om han inte kan betecknas som

rasist så rörde sig Jung i dessa tankegångar, vilket vid hans tid snarare var norm än undantag.

Ett av Jungs viktigaste och mest kända begrepp är det så kallade ”kollektiva omedvetandet”. Detta ansågs vara ett medvetande som existerar vid sidan av det personliga medvetandet. Varje folk och varje nation ansågs vara bärare av specifika tankegångar och symboler som – tillsammans med att de är rotade till ett specifikt geografiskt territorium – förenade dem. På så sätt kunde judar inte känna sig hemma i Europa då deras hem låg i Mellanöstern. Dessutom var kristendomen egentligen främmande för de europeiska germanerna då deras själ snarare var förankrat i en dåtida barbar, ett tankesätt som attraherade den tyska föreställningen om Blod och jord, *Blut und Boden*.

Enligt Göran Dahl är antiliberalismen självaste ledmotivet inom den revolutionära konservatismen. Det tar sig uttryck i en kritik av den parlamentariska

”

Trots att vissa inom rörelsen inte var särskilt förtjusta i vare sig Hitler eller hans ideologi, så var deras hat mot Weimarrepublikens nya liberala demokrati i Tyskland större.

demokratin, universella rättigheter, den västerländska ”civilisationen”, sammanblandningen av kulturer och ekonomins företrädare (vilket kritiskt betecknas som ”ekonomism”). I och med denna antiliberala kärna blev den nya konservativa rörelsen i mellankrigstidens Tyskland en viktig bundsförvant till nationalsocialismen, eller åtminstone en viktig föregångare som kunde kratta manegen till Adolf Hitler och det nazistiska maktövertagandet. Trots att vissa inom rörelsen inte var särskilt förtjusta i vare sig Hitler eller hans ideologi, så var deras hat mot Weimarrepublikens nya liberala demokrati i Tyskland större. Det gjorde att de bidrog till att normalisera värderingar som när de sedan väl praktiserades

fick ödesdigra konsekvenser för miljontals människor över hela världen, inte minst i Tyskland självt.

NYA HÖGERN I FRANKRIKE

1968, i en tid då tidsandan i västvärlden präglades av starka vänstervindar, grundade den franske filosofen Alain de Benoist (1943–) en tankesmedja vid namn *Groupement de recherche et d'études pour la civilisation européenne*, som översatt på svenska betyder ”Sällskapet för forskning och studier av den europeiska civilisationen”. Förkortningen blev ”GRECE”, vilket också är det franska namnet på Grekland. Med de Benoist och GRECE lades också grunden för en ny idéströmning i Frankrike, och sedermera övriga Europa, som kom att benämnas ”Nya höger” (”Nouvelle Droite” på franska), och dess anhängare har kommit att kallas ”identitärer”.

I sin bok *New Culture, New Right* gör historikern och författaren Michael O'Meara, som själv är knuten till den alternativa högern, en sammanfattning av GRECE och den nya högerns tankegångar. Enligt O'Meara var det först tio år efter bildandet som GRECE fick uppmärksamhet av fransk media i samband med en mycket aktiv kampanj från tankesmedjans sida. Samtidigt tilldelades de Benoist ett pris av den Franska Akademien utifrån en bok som han skrivit. GRECE fick även utrymme att sprida sina tankar i *La Figaro Magazine*. På så sätt kom de Benoist och hans GRECE att börja etablera sig på såväl den franska som den europeiska scenen.

Själva kärnan i GRECE och den Nya högerns tankegod är att den särpräglade europeiska identiteten är under attack, framför allt från liberalismen och upplysningen – tydligast manifesterat i USAs dominans. I sin analys av detta anammar rörelsen den italienske marxistiske teoretikern Antonio Gramsci (1901–1937) berömda teori om "kulturell hegemoni" från de så kallade *Anteckningsböcker från fängelset*. Gramscis teori byggde på föreställningen att den borgerliga kulturen genom kontroll över massmedia, kyrkan och utbildningsväsende har upphöjts till det "allmänna förnuftet" i samhället. På så sätt lyckades borgerligheten passivisera arbetarklassen från att göra revolution, trots att de materiella förutsättningarna var givna. GRECE och den nya högern anammade detta tankesätt, men använde det för att förklara hur liberalismen har genomsytrat kulturen och underminerat en särpräglad europeisk identitet. Det som Gramsci kallade för "kulturell hegemoni" kom i stället att kallas för "metapolitik".

Andra centrala teman inom den Nya högern är bland annat föreställningen om "biokultur", och människan som en "biokulturell" varelse. Detta byggde på uppfattningen att naturen och kulturen inte kan separeras ifrån varandra. En kultur är att betrakta som en organisk enhet och kan enbart förstås utifrån sina egna premisser. Kulturer formas överallt och blir särpräglade utifrån sina egna omständigheter och förutsättningar. Det gör att ingen kultur är någon annan lik och det är således omöjligt att forma en global kultur som skulle omfatta alla människor. Det går inte att mäta eller studera en kultur utifrån rationella eller objektiva måttstockar. En kultur kan endast förstås utifrån de beteenden och de föreställningar som tar sig utlopp i den kulturens specifika mönster.

Kopplat till detta finns också ett starkt motstånd mot upplysningen och den av René Descartes grundade rationalismen som kom att präglade västvärlden sedan 1700-talet. Självaste separationen mellan människans tänkande (subjektet) och den kringliggande materiella omvärlden (objektet) lade enligt den Nya högern grunden för en farlig "avtraditionalisering" av Europa. De uppfattade att utvecklingen riskerade att leda till att människan inte längre skulle vara en del av en helhet, vars existens i tid och rum var sammankopplad med historien och kulturen, utan i stället frikopplad från sitt arv men fördömd till tomhet.

GRECE vände sig emot den liberala feminismen som ansågs vara antibiologisk och anti-traditionell. I stället förespråkades en särartsfeminism som betonade att naturen skapade två distinkta kön med inneboende skillnader som i sin tur gynnat människoarten sedan tidernas begynnelse. Eftersom den Nya högern betraktar sig som arvtagare till det gamla Europa betonades också att dagens européer är arvtagare till det enda folk som inte förslavat kvinnor. På den grunden sade sig den Nya högern motsätta sig kvinnofientlighet.

Familjen ansågs också utgöra självaste länken mellan individen och samhället, och ansågs precis som Europa vara i behov av en revitalisering. Denna revitalisering handlade dock inte om att gå tillbaka till sedan länge förlorade familjekonstellationer eller att underkasta sig den sociala ingenjörskonstens försök att designa om familjekonceptet. I stället handlade det om att familjen måste återfå sin betydelsefulla funktion i samhället, annars skulle det aldrig kunna ske en

reproduktion av folket. Och om skillnaden inom ett folk går mellan mannen och kvinnan, så går skillnaden mellan folk genom deras så kallade biokultur.

”

Något som var signifikant för framförallt de Benoist men även den nya högern i allmänhet var ett djupt motstånd mot kristendomen.

Något som var signifikant för framförallt de Benoist men även den nya högern i allmänhet var ett djupt motstånd mot kristendomen. Den betraktades som om den berövat Europa dess hedniska arv. Det handlade dock inte om att återgå till hedendomen utan snarare om att beakta det historiska och kulturella arv som gått förlorat – som det

var viktigt att väcka liv i igen för att i sin tur väcka liv i Europa. I avståndstagandet mot kristendomen – tillika det moderna – så fanns också ett avståndstagande mot en linjär tidsuppfattning. I stället tilltalades den Nya högern av den tyske filosofen Friedrich Nietzsches (1844–1900) begrepp om den ”Eviga återkomsten”. Detta skall inte tolkas bokstavligen utan snarare ses som att människan kan åter skapa sig själv om och om igen, i en värld där tid och möjligheter är för evigt tillgängliga. På så sätt så skapas också föreställningen om den mytiska process där det finns en möjlighet att rädda den västerländska människan från nihilismen. I denna metafysiska föreställning om tid och rum fanns det hos den Nya högern en föreställning om att människan är fri att själv forma historien, och inte står bunden till några förutbestämda lagar. På så sätt går det också att skapa bilden av att även om tillståndet för Europa och dess folk är ytterst mörkt så finns det alltid en möjlighet att rädda situationen.

Denna ständiga återgång till den europeiska identiteten var förmodligen det mest centrala inom hela den Nya högern. Det skiljer också den Nya högern från mer nationalistiska strömningar som snarare fokuserar på sitt eget särskilda folk och sin egen särskilda kultur. I stället betonar den nya högern Europa och dess folk som ett historiskt block, en gemensam civilisation. Att det finns ett gemensamt historiskt och kulturellt arv som har existerat i tusentals år och

som binder de europeiska folken och kulturerna samman. På grund av sitt djupa motstånd till USA vände sig den Nya högern i Europa sig i stället till Ryssland i förhoppningen och ambitionen om att skapa ett Euroasiatiskt imperium från Atlanten till Stilla havet, vilket på så sätt skulle fungera som en motvikt mot den amerikanska hegemonin.

DEN FJÄRDE POLITISKA TEORIN

Alexander Dugin (1962–) är en rysk politisk teoretiker som har varit verksam sedan 1980-talet. Han får anses vara en av de främsta teoretikerna för radikal-konservatismen i Ryssland, vars inflytande har även nått långt utanför moderlandets gränser. I två böcker, *The Fourth Political Theory* och *The Rise of the Fourth Political Theory*, presenterar han sina ideologiska värderingar och sin omvärldsanalys, och påvisar hur starkt influerad han är av tidigare nämnda tänkare såsom Oswald Spengler, Martin Heidegger, Carl Schmitt och Alain de Benoist. Dugins utgångspunkt är Ryssland, som han menar är under hot av västvärldens så kallade "post-liberala" och "post-moderna" värderingar. Enligt den ryske politiske teoretikern har det funnits en kamp mellan tre olika ideologier om vilken som ska styra samhällsutvecklingen: liberalismen – den första politiska teorin, socialismen – den andra politiska teorin, samt fascismen och national-socialismen – den tredje politiska teorin.

I den här kampen segrade liberalismen och sedan kalla krigets slut har den stått utan en ideologisk konkurrent. Det innebär att liberalismen på sätt och vis kan sägas ha avvecklat politiken eftersom vi nått "historiens slut" (för att citera Francis Fukuyamas berömda tes från 1992). På så sätt har liberalismen förvandlats till "post-liberalism". Den moderna världen sammankopplar Dugin med upplysningens uppkomst, principerna om alla människors lika värde, det sekulära samhället och tron på vetenskap och det rationella tänkandet. Detta moderna tankesätt tvingades på Ryssland genom Tsaren Peter den store som ville att landet skulle bli som västvärlden. På så vis kom den ryska identiteten att hotas. När det moderna nu har övergått i det postmoderna under 1900-talets slut med den totala upplösningen av äktenskapet, religionen, samhällsmoralen och det nationella historiska arvet så måste det ryska folket agera mot detta för att bevara sin unika existens.

Den moderna världen sammankopplar Dugin med upplysningens uppkomst, principerna om alla människors lika värde, det sekulära samhället och tron på vetenskap och det rationella tänkandet.

”

Dugin formulerar som ett svar mot denna postliberalism och postmodernitet därför "Den fjärde politiska teorin", som han kopplar samman med den konservativa ideologin. Målet med denna är att skapa en så kallad "Euroasiatisk" civilisation som en motpol till den västerländska civilisationen, och att det

ska finnas en ambition att knyta vänskapsband till alla de i västvärlden som vill anamma Den fjärde politiska teorins värderingar. Enligt Dugin finns det huvudsakligen tre olika konservativa ideologier:

- ◆ Islamistisk fundamentalistisk konservatism.
- ◆ Liberal konservatism, eller så kallad "status quo"-konservatism, som ställer sig positiv till det moderna och det postmoderna, men som försöker dämpa en allt för snabb samhällsutveckling.
- ◆ Revolutionär konservatism, som har berörts ovan. Han beskriver denna i kontrast till de andra på följande sätt (översatt från engelska):

Konservativa revolutionärer vill inte enbart sakta ner tiden, likt liberal-konservativa, eller att återvända till dåtiden likt traditionalisterna, utan att dra ut de onda rötterna från världens struktur, att avskaffa tiden som en destruktiv kvalitet av verkligheten, och i detta uppfylla en hemlig, parallell, icke-uppenbar intention av gudomligheten själv.

Det intressanta med Dugin är att hans två böcker inte alls präglas av kritik eller hat gentemot muslimer eller islam. Det skiljer honom från andra radikalkonservativa i Europa och USA där detta snarare är något fundamentalt. Anledningen till detta är sannolikt att det sedan lång tid tillbaka har funnits en stor muslimsk minoritet i Ryssland, att landet inte på samma sätt som västerländska länder har påverkats av en hög migration från muslimska länder, samt att det finns ett säkerhetspolitiskt intresse hos Ryssland att stå nära länder i Mellanöstern där det finns en stark anti-västlig opinion. Det kan därför sägas att det finns två olika former av radikalkonservatism: den ryska och den västerländska.

RADIKALKONSERVATISMENS UTFORMNING

HUR KAN EN KONSERVATIV IDEOLOGI VARA RADIKAL?

Begreppet ”radikalkonservatism” tycks vid första anblick vara en ren självmotsägelse. Konservatismens intresse anses vanligtvis ligga i att bevara det eviga och vara ett bålverk mot det moderna samhällets allt för starka vindar? Det stämmer, men problemet är att vi associerar begreppet ”radikal” med något progressivt, något som ligger närmare ideologierna som socialism eller liberalism, där det eftersträvas en accelererande samhällsutveckling mot ett framtida modernt idealsamhälle. I Svensk ordbok är den första definitionen av begreppet ”radikal” följande; ”som innebär stora, grundläggande förändringar som lösning på ett problem; om handling e.d.”. Den andra definitionen av begreppet lyder; ”som i grunden vill förändra samhället vanligen (men inte nödvändigtvis) i socialistisk riktning; motsats konservativ”, varav definitionen av begreppet ”konservativ” utskrivs; ”som vill bevara det bestående”.

Det blir därför rimligt att beteckna den idéströmning som vi här talar om som radikalkonservatism. Det är en ideologi vill förändra samhället genom stora, grundläggande förändringar som lösning på ett (upplevt) problem. Men dessa stora grundläggande förändringar består i att implementera en politik som handlar om att bevara det bestående.

VAD ÄR KONSERVATISM?

Det är just genom att vara ”radikal” som radikalkonservatismen utmärker sig gentemot den vanliga konservatismen. Men vad är egentligen konservatism? Ett kortfattat svar är följande: Konservatismen utgör en av de tre klassiska ideologierna, varav de andra två är liberalism och socialism. Medan de två sistnämnda uppstod som ideologier för en radikal samhällsutveckling i Upplysningens anda så kom konservatismen snarare att fungera som en motideologi som ville trappa ner en för snabb samhällsutveckling, som ansågs riskera kunna skada viktiga traditionella värden. Reidar Larsson gör i sin bok *Politiska ideologier*

i vår tid en sammanfattning av den konservativa ideologin. Det kan i Europa i allmänhet men i Sverige i synnerhet anses finnas tre huvudsakliga konservativa inriktningar: liberalkonservatismen, socialkonservatismen och värdekonservatismen. Det finns dock centrala områden som förenar dessa tre.

Grundvärderingarna handlar ofta om att betona försvaret och bevarandet av nationen och dess särpräglade historia och kultur. Nationen anses också vara den viktigaste enheten i samhället, tillsammans med familjen. Människosynen uttrycks genom att det finns ett behov av hierarkier i samhället, att det är omöjligt och till och med icke-önskvärt att verka för ett jämlikt samhälle samt att människan är ofullkomlig och därmed både ond och god. Samhället bör enbart förändras genom gradvisa steg, och måste präglas av tradition och kontinuitet. Det är dock viktigt att inte betrakta konservatismen som total motståndare

Grundvärderingarna handlar ofta om att betona försvaret och bevarandet av nationen och dess särpräglade historia och kultur. Nationen anses också vara den viktigaste enheten i samhället, tillsammans med familjen.

till samhällsutveckling, eller att allt skall vridas tillbaka till dåtiden. Vad gäller den politiska styrelseformen så var konservatismen länge motståndare till den liberala demokratin. Men demokrati kom efterhand att anammas som en central del i den egna ideologin, vilket bland annat tog sitt uttryck i kampen mot nationalsocialismen under andra världskriget och sedermera kampen mot kommunismen under kalla kriget. Beroende på vilket land konservatismen är verksam i så finns det också ett starkt försvar av styrelseskicket, oavsett om det är republik som i USA och Tyskland, eller konstitutionell monarki som i Sverige och Storbritannien. I synen på den ekonomiska organiseringen av samhället har konservatismen aldrig egentligen hyst någon direkt anti-

kapitalistisk ståndpunkt. Däremot har vissa konservativa uttryckt viss försiktig kritik till hur industrialisering och kommersialism kan utgöra ett hot mot kulturtraditioner och så vidare. Å andra sidan har försvaret av äganderätten och kritiken mot socialiseringar – som en del i att upprätthålla vissa hierarkier i samhället – varit central för konservatismen.

Den moderna konservatismen har i Europa i allmänhet och Sverige i synnerhet bleknat bort under stora delar av 1900-talets andra hälft i takt med att den liberala demokratin, konservatismens ursprunglige fiende, vuxit sig allt starkare. Tittar vi på Moderaterna så begränsades deras konservatism länge till ett försvar av monarkin som statsskick, och Kristdemokraterna har i princip monterat ner det mesta av sitt motstånd till samkönade äktenskap och adoptioner. De senaste åren har dessa partier dock gjort ett antal markeringar och omläggningar i konservativ riktning. I första hand har det handlat om migrationspolitiken, där framför allt Moderaterna ständigt har gått längre än den rödgröna regeringen. Men även i frågor om vårdnadsbidrag, motstånd mot ökad individualisering av

föräldraförsäkringen och förbud mot böneutrop har det funnits en konservativ underton.

Sverigedemokraterna betraktar sig själva som "socialkonservativa", vilket skulle betyda att en vid sidan av de vanliga konservativa värderingarna också betonar betydelsen av ett socialt skyddsnät. Det går dock att ifrågasätta Sverigedemokraternas vurm för social utjämning. De betecknar själva sin ekonomiska politik som närmare den borgerliga. Samma sak gäller frågor som vinster i välfärden, arbetsmarknadspolitik och familjepolitik. Dessutom vilar Sverigedemokraterna på en "nationalistisk grundsyn". Sammantaget går det därför inte att beteckna Sverigedemokraterna som ett socialkonservativt parti.

Vad är det då som skiljer radikalkonservatismen från den vanliga konservatismen? Radikalkonservatismen utgår i mångt och mycket från de konservativa värdena: en vilja att återgå till rötterna. Men den är samtidigt något mycket mer. Det handlar inte om att vrida tillbaka klockan utan att i stället skapa ett nytt samhälle som är grundat på principer som för en utomstående verkar abstrakta, men som för en övertygad radikalkonservativ är fullständigt verkliga. Det närmaste vi kommer en tidigare form av radikalkonservatism är den tyska revolutionära konservatismen. Det har dock hänt mycket sedan den dog ut i samband med nationalsocialismens maktövertagande. Vår tids radikalkonservatism är numera även influerad av den Nya högern. I en svensk kontext finns också en återkoppling till Unghögern.

RADIKALKONSERVATISMENS FIENDER

En första central motpol till radikalkonservatismen är upplysningens idéer: att lysa upp okunnighetens mörker. Denna tankekola hade sin kulmen i 1700-talets Amerika och Västeuropa med filosofer som Thomas Paine, David Hume, Voltaire och Immanuel Kant. Centrala delar var:

1. tron på det oinskränkta människovärdet, det vill säga att alla människor har en fundamental rättighet i att behandlas lika inför lagen och att alla människors liv är av samma värde;
2. betoningen av att *stat och kyrka skall vara separerade* ifrån varandra, det vill säga det sekulära samhället där politiken inte skall präglas av religiösa föreställningar; och
3. *försvaret av vetenskapen och det rationella tänkandet* som viktiga instrument för att utveckla och bevara det fria och rättvisa samhället.

Ur upplysningen har såväl liberalism som socialism och humanism sprungit. Men för radikalkonservatismen är dessa tre huvudpunkter kring hur ett samhälle ska utformas antingen felaktiga eller mindre relevanta. Det oinskränkta människovärdet anses enbart vara en modern konstruktion som inte har någon

resonans i nationens historiska värden som skall genljuda genom samhället. Det är för radikalkonservatismen helt legitimt att förändra de mänskliga rättigheter som i dag genomsyrar den liberala demokratin. Det kan rent ut sagt anses vara nödvändigt för att förhindra den modernisering som undergräver nationens eviga värden.

Separationen mellan kyrka och stat ses som förkastligt för att det, precis som de så alldeles långtgående mänskliga rättigheterna, står i konflikt med kulturhistorien. Statskyrkan borde i en svensk radikalkonservativ kontext återupprättas och politiseras för att vara en central del i återuppväckandet och sedermera förevigandet av nationens inneboende värde. Åtminstone behöver kristendomens betydelse betonas mer, och kyrkan bör komma bort från fokus på HBT-personers rättigheter, flyktingengagemang och andra uttryck för liberal påverkan.

Det finns sällan något uttalat ifrågasättande av vetenskapen och teknologin från radikalkonservativa krafter. Men det finns ett misstänkliggörande av framförallt den akademiska världen. Kritiken handlar ofta om att forskare i dag enbart skulle gå det postmoderna samhället och "dess ideologiers" intressen. Vetenskapen och teknologin ses, precis som religionen, enbart användbara för bevarandet av nationens intressen.

En andra central del i den radikalkonservativa berättelsen är "68-vänsterns", "kulturmarxismens" eller "det vänsterliberala etablissemangets" framfart i det västerländska samhället. Detta har enligt de radikalkonservativa under de senaste 50 åren underminerat nationalstaten genom att verka för en upplösning av den egna kulturhistorien, det homogena samhället och kärnfamiljen. Denna agenda anses sättas i synnerhet av traditionella massmedier, akademien och bland kultureliten. Genom sitt inflytande kritiseras de för att ha påverkat den inhemska kulturen under flera decennier, och för att därigenom ha upprättat ett ideologiskt maktmonopol.

De radikalkonservativa bärs av en uppfattning att detta maktmonopol inte bara underminerar nationen i sig utan dessutom öppnar upp för mångkultur i allmänhet och islamisering i synnerhet. På så sätt anses massmedia och "kultureliten" utgöra så kallade "femtekolonnare", som verkar för att förgöra den homogena nationalstaten med dess folk, dess historia och dess kultur. För att bekämpa denna ideologiska dominans krävs det en motreaktion i form av alternativa medier som man hävdar säger den sanning som etablerade media undanhåller folket. Det ironiska i allt detta är att radikalkonservatismen själv använder termer och analytiska verktyg som uppfanns och var centrala inom den västerländska marxismen under efterkrigstiden. Exempel på detta är kritiken mot mass medias makt över befolkningen och hur den styr människor till att tänka och agera på ett visst sätt.

Den kulturrevolution som radikalkonservatismen anklagar ”kulturmarxismen” för att ha genomfört vill de egentligen själva nu genomföra. Här i finns det direkta kopplingar till Alain de Benoist och hans ”Nya höger”, där han bland annat har försökt att omvandla den italienske marxistiske teoretikern Antonio Gramscis teori om en ”kulturell hegemoni” till att använda som ett instrument för att analysera samtidens ”kulturmarxistiska” maktstrukturer.

Den tredje fienden hos radikalkonservatismen är islam. Detta är framförallt signifikant hos den europeiska och den amerikanska radikalkonservatismen, medan den ryska versionen inte alltid hyser samma uppfattningar – även om det i exempelvis kriget i Tjetjenien har funnits en anti-islamisk rysk grundberättelse. Islam är för radikalkonservatismen vad judarna var för nationalsocialismen: ett centralt existentiellt hot mot hela det egna folkets överlevnad. Islamiseringen av västvärlden anses vara fullständigt verklig. Bland annat lyfts den höga invandringen från muslimska länder, det till synes höga barnafödandet hos muslimer samt att det ”kulturmarxistiska” eller ”vänsterliberala etablissemanget” välkomnar mångkulturens utbredning på bekostnad av den homogena nationalstaten.

Islam är för radikalkonservatismen vad judarna var för nationalsocialismen: ett centralt existentiellt hot mot hela det egna folkets överlevnad.

”

I detta finns ännu en ironi inbyggd, det vill säga att radikalkonservatismen gärna utmålar sig som västvärldens beskyddare mot islam, men samtidigt avskärmar sig från upplysningens kärnvärden som faktiskt är det centrala i hela den västerländska civilisationen.

Sammanfattningsvis har radikalkonservatismen tre huvudsakliga fiender:

1. *upplysningen* och därigenom den liberala demokratin,
2. *kulturmarxismen* och därigenom massmedia, akademin och kultureliten, samt
3. *islam*, och därmed – men inte enbart därför – en kritik av inte bara invandring, utan även av invandrare.

ISLAMISMEN – DEN ONDA TVILLINGEN

För den amerikanska och den europeiska radikalkonservatismen är islam det absolut största hotet mot västvärlden och de olika nationalstaternas särpräglade identitet. Trots det finns det en paradox i allt detta: islamismen. Denna politiska ideologi som säger sig bygga på islam är mycket lik radikalkonservatismen i sina värderingar. Båda ideologierna:

- ◆ är motståndare till den moderna västerländska ”dekadensen”, med allt för vidsträckta mänskliga rättigheter som upplöser religionen, familjen och den kollektiva gemenskapen;

- ◆ vill se ett samhälle där religionen står i centrum och genomsyrar samhällslivet;
- ◆ vill se ett homogent samhälle där den överväldigande majoriteten har samma identitet;
- ◆ är motståndare till idén om en liberal demokrati, och har därigenom en mer auktoritär syn på kvinnors och minoriteters rättigheter, på religionsfrihet och yttrandefrihet;
- ◆ betonar betydelsen om historiens värde och hur det skall genljuda genom samtiden. För islamismen handlar det om profeten Muhammeds liv och läror – och för de radikalkonservativa om förfädernas liv.

I en amerikansk kontext har denna islamistiska radikalkonservatism, enligt sociologen Göran Dahl, exempelvis tagit sig i uttryck hos Nation of Islam. Dahl menar dock att det inte ska dras alltför stora paralleller mellan den islamistiska fundamentalismen och radikalkonservatismen. Islamism betonar inte alls betydelsen av ett folk eller en nationalstat utan präglas i stället av en samhörighet

”

Islamism betonar inte alls betydelsen av ett folk eller en nationalstat utan präglas i stället av en samhörighet grundat enbart på tro och handling.

grundat enbart på tro och handling. Hos den islamistiska fundamentalismen finns också en annan form av anti-modernitet än vad som finns inom radikalkonservatismen. Där islamister inte sällan har en reaktionär inställning till teknologisk utveckling, medan detta i stället anammats i större utsträckning hos radikalkonservativa.

Till skillnad från amerikansk och europeisk radikalkonservatism så lyfter ryske Alexander Dugin fram den islamistiska konservatismen som närmast en bundsförvant till den ryska radikalkonservatismen. I detta fall anses

de två ideologierna mötas i något av en enad front gentemot den västerländska imperialismen. Detta visar både hur märklig och hur mångfacetterad radikalkonservatismen kan vara.

Än mer intressant och än mer besynnerligt blir det också när vi kan se hur olika ideologiska tänkare inom den västerländska radikalkonservatismen faktiskt också har konverterat till islam. Ett svenskt exempel är Tage Lindbom, som under lång tid var socialdemokrat och tillika chef för Arbetarrörelsen arkiv men som sedermera bröt med socialdemokratin, anammade konservatismen och konverterade till sufismen. I Stig-Björn Ljunggrens bok *Ideologier* finns det ett personporträtt om honom. Ett annat exempel är René Guénon, som grundade den traditionalistiska skolan – en idéskola som betonade betydelsen av det estetiska och det spirituella i västvärlden och som har kommit att vara en influens för den alternativa högern, framförallt genom den italienske filosofen Julius Evola. Guénon konverterade också till sufismen och flyttade till Egypten.

ÄR RADIKALKONSERVATISMEN HÖGER?

I stället för att konstruera ett alternativ till kapitalismen så vill radikalkonservatismen snarare verka för ett normskifte där kommersialism inte längre ses som det högsta eftertraktansvärda. På så sätt anses det att kapitalismens vulgära makt över samhället ska undermineras, och dess dominerande ställning bytas ut. På dess plats vill radikalkonservativa sätta nationalmyten, den nationella gemenskapen och den "organism" som allt detta representerar. I detta misslyckas dock radikalkonservatismen att se det exploaterande elementet inom kapitalismen som är central i socialismens samhälls- och systemkritik. Men genom sin anti-kommersiella retorik så kan radikalkonservatismen vinna över anhängare från vänster som ser det hela som ett substitut för anti-kapitalism, i en tid då ingen annan tar den rollen.

Marknadsekonomi ses av radikalkonservativa som den bästa formen av ett distributionssystem, som dock inte bör få agera oreglerat. Statliga regleringar är nödvändiga för att ekonomin alltid ska verka för nationens intressen snarare än den internationella börshandeln. Därigenom förespråkas en nationell kapitalism snarare än internationell kapitalism. Allt detta resulterar i en skepticism mot frihandelsavtal, och ett bejakande av protektionism. Drömmen om det opåverkbara är inte något som bara präglar synen på en homogen nationalstat, "fri" från mångkultur och invandring. Det handlar också om en ekonomisk grundsyn där idealet är den självförsörjande nationen. En ekonomisk stormakt som också är självförsörjande anses även kunna verka för handelskrig gentemot alla de som kan betraktas som fiender mot den egna nationen.

Radikalkonservatismen är också klassöverskridande. Både folk från underklassen, medelklassen och överklassen samlas under samma ideologiska fana, och de klassmotsättningar som i reala sociala, ekonomiska och kulturella termer fortfarande i högsta grad existerar undertrycks genom att fokus flyttas till flera gemensamma "yttre" fiender: upplysningen, kulturmarxismen, den liberala demokratin, pluralismen – och islam. För radikalkonservatismen vore det förödande om det egna folket står i konflikt med varandra. Det strider mot kärnvärdet om ett homogent och sammansvetsat folk. Som lösning på klassmotsättningarna åberopas folkgemenskapen. En enkel klassanalys visar att detta kommer att leda till att överklassens intressen aldrig riktigt ifrågasätts samtidigt som underklassens intressen aldrig riktigt kommer att tillgodoses.

Så svaret på frågan om radikalkonservatismen är en högerideologi är: ja, otve tydigt. Detta av den enkla anledningen att detta är en tanketradition som dels

En ekonomisk stormakt som också är självförsörjande anses även kunna verka för handelskrig gentemot alla de som kan betraktas som fiender mot den egna nationen.

”

förespråkar kapitalism och marknadsekonomi, dels delar upp människor i ett hårt stratifierat samhälle präglat av ett tydligt ”vi” som ställs mot ett tydligt ”dem”.

Samtidigt är radikalkonservatismen långt ifrån nyliberal eftersom det finns ett ifrågasättande av den helt fria marknaden och dess kommersialism. Radikalkonservatismen, åtminstone den europeiska, tar också ofta – åtminstone i retoriken – ställning för välfärdsstaten, som den gärna använder som en populär symbol för ett nationellt värde som blir urgröpt av invandrare. Samtidigt pekas det egna folket sällan ut som tärande element som onödigt belastar välfärden, något som andra inom högern annars ofta gör. Detta är i första hand ett uttryck för en vilja att skapa en polarisering mellan det egna folket och de som har invandrat. De senare betraktas ofta som parasiter på det allmänna väståndet.

I grunden finns det hos vissa radikalkonservativa dock en viss socialpolitisk reformvilja. Den används också symboliskt för att utmåla sig själva som de riktiga arvtagarna till de socialdemokratiska och socialliberala krafter som en gång grundlade välfärdsstaten – men vars nutida företrädare anses vara dess fiende. Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson har tidigare själv talat om Sverigedemokraterna som en ”garant” för välfärden i ett eventuellt samarbete med Moderaterna. Samtidigt har partiet som sagt var anpassat sin ekonomiska politik till Moderaternas, med stora skattesänkningar och nej till flera välfärdssatsningar. Rent principiellt är dock en aktiv socialpolitik viktig för radikalkonservatismen - för att värna om bevarandet av det egna folket och därigenom den homogena nationalstaten.

Ändå ser radikalkonservatismen sig själv som motståndare till den sociala ingenjörskonst som har präglat den europeiska vänstern. Paradoxen är dock bara att det är precis vad radikalkonservativa krafter själva vill göra, men i en annan riktning. Detta tar sig uttryck i exempelvis att staten aktivt går in med politiska instrument för att bevara kärnfamiljen, en konstellation som anses vara under hot och som utmålas som självaste fundamentet i nationen.

Radikalkonservatismen är en högerideologi. Hur långt ut på högerskalan de olika radikalkonservativa partierna är i frågor om skatter, omfördelning och välfärd skiljer sig åt, vilket är ett uttryck för att de ekonomiska frågorna inte anses vara de mest prioriterade. Det är förvisso en stor kontrast till andra högerideologier. Men i värderingsfrågor – i synen på pluralism, demokrati, alla människors lika värde, solidaritet samt internationellt ansvar och samarbete – bygger radikalkonservatismen definitivt på en mer auktoritär grundsyn än alla liberala partier. För vissa är detta ett annat uttryckssätt för en högerinriktad idéströmning, medan andra föredrar att lägga in dessa synsätt på den på senare år så omtalade GAL-TAN-skalan. (GAL står för grön, alternativ och liberal – medan TAN står för traditionell, auktoritär och nationalistisk.)

ÄR RADIKALKONSERVATISMEN RASISTISK?

För att svara på frågan om radikalkonservatismen bygger på rasistiska föreställningar behöver vi definiera vad rasism som begrepp innebär. Inom forskningen förekommer begreppen "vetenskaplig rasism" och "kulturell rasism". Det första handlar om det rasbiologiska synsätt som växte fram och var institutionaliserat i västvärlden under 1800-talets andra hälft och 1900-talets första hälft. Försök gjordes att skapa en vetenskaplig disciplin som systematiskt delade in världens befolkning i olika raser - med olika inneboende egenskaper. Den vita rasen betraktades här som den mest högtstående. Grunden till dessa tankegångar lades bland annat av Carl von Linné på 1700-talet, och fick i Sverige ett av sina "främsta" uttryck i Rasbiologiska institutet i Uppsala. Rasbiologin kom framåt 1940-talet dock att i ökad utsträckning betraktas som en pseudovetenskap, och blev definitivt diskvalificerad genom Hitlertysklands nederlag i andra världskriget.

Den vetenskapliga rasismen är således rätt lätt att definiera. Samtidigt går det att hävda att det även finns andra former av rasism, exempelvis kulturrasism. De som använder det begreppet avser "rasism" i mer överförd betydelse. Det betyder inte att de uppfattar att det finns några kulturella "raser" i mer eller mindre biologisk mening.

För radikalkonservatismen har kulturbegreppet ersatt rasbegreppet. Värderingen, och därigenom exkluderingen, av människor har för dess idébärare tagit en kulturell i stället för en biologisk dimension.

För många radikalkonservativa har kulturbegreppet dock en annan innebörd än vad det betyder för andra. Kultur är för dem något mer än enbart socialt konstruerade värden och normer. Det finns för radikalkonservativa något mer djupliggande i begreppet: om inneboende essenser som kopplar samman ett folk och skapar en förankring hos historiens förfäder. Dessa resonemag blir lätt metafysiska och svåra att ta på. Att någon som har en bakgrund i en annan kultur skulle kunna bli en del av den folkliga gemenskapen blir i praktiken nästintill omöjligt, även om det inte uttryckligen omöjliggörs i teorin.

På så sätt skapas en exkludering av andra människor, "främmande element", baserat på var de har sina historiska och kulturella rötter, och att de saknar en essentiell sammankoppling till det nya landet som de kommer till. Vi kan här återvända till Carl Jungs begrepp "det kollektiva omedvetandet", som förbinder ett folk till en geografisk plats, med dess inneboende historiska och kulturella värden. I detta tankesätt så går det att finna mönster som liknar den vetenskapliga rasismen, men som snarare borde benämnas som "essentiell rasism", "spirituell rasism"

Det finns för radikalkonservativa något mer djupliggande i begreppet: om inneboende essenser som kopplar samman ett folk och skapar en förankring hos historiens förfäder.

”

eller ”kulturrasism”. Ett annat sätt att se på denna form av förtryckande struktur är att den egentligen inte borde kallas för rasism rent språkligt, då det inte finns en föreställning om en biologisk indelning av raser. Det ska i så fall dock – utifrån en progressiv utgångspunkt – inte ses som ett uttryck för att vilja för-ringa farorna med ett sådant synsätt.

Det finns inte alltid någon direkt koppling mellan radikalkonservatism och vetenskaplig rasism. Men i en granskning av Sverigedemokraternas principprogram lyfter bland annat Håkan Holmberg i *Den farliga mångfalden* fram följande formulering:

”Det finns dock också en nedärvd essens hos varje människa som man inte kan undertrycka i hur hög utsträckning som helst utan att det får konsekvenser.”

Eftersom mycket i radikalkonservatismen handlar om att värna det enhetliga folket, så blir det viktigt att definiera vilka som tillhör detta folk och vilka som inte gör det. Många av Sverigedemokraternas resonemang skulle kunna antyda att synen på vem som hör till det svenska folket inte handlar om ras eller biologi, utan om kultur. Men partiet har – som har beskrivits ovan – en annan, närmast metafysisk, definition av kultur än de som är mer vanligt förekommande i samhällsdebatten. Deras kulturbegrepp är bredare än att enbart handla om att exempelvis kunna vissa traditionella sånger eller delar av landets historia.

Enligt Holmberg innebär detta att Sverigedemokraterna fortfarande anser ”att skillnader av kulturell karaktär ändå, i sista hand, är ärftliga.” Det exkluderar

de facto människor från andra delar av världen från att kunna bli svenskar i bemärkelsen en del av det svenska folket.

Till det kommer alltså formuleringen om den nedärvda essensen, som enligt Håkan Holmberg ”innebär naturligtvis att rasismen i detta ords traditionella mening lever vidare inom SD.” Partiet har medvetet skapat en tillräckligt otydlig definition för att inte rakt ut kunna anklagas för att ge uttryck för ”vetenskaplig rasism”.

Men just denna formulering – tillsammans med bland annat uttalanden av Björn Söder om att judar, samer och andra i Sverige inte är svenskar – ger ändå vid handen att Sverigedemokraterna har både formuleringar i sitt principprogram och företrädare som uttrycker sig på sätt som bygger på biologiska rasistiska tankegångar.

Oftast uttrycker sig Sverigedemokraterna dock inte på direkt rasistiska sätt. Däremot är de ofta tydligt främlingsfientliga och ”kulturella essensialister”

”

Partiet har medvetet skapat en tillräckligt otydlig definition för att inte rakt ut kunna anklagas för att ge uttryck för ”vetenskaplig rasism”.

– vilket är tillräckligt problematiskt. Samtidigt är förekomsten av omfattande vardagsrasism, som baseras på föråldrade stereotyper och kränkande jargong om olika folkgrupper, något som gynnar radikalkonservatismens intressen. Deras verklighetsuppfattning bygger på en polarisering i ett ”vi och dem”-tänkande, där ”vi” är det homogena folket, och ”dem” är alla främmande element som stör denna homogenitet.

RADIKALKONSERVATISMEN: EN SAMMANFATTNING

Som redan har konstaterats så finns det tre olika former av radikalkonservatism, den amerikanska, den europeiska och den ryska. Den amerikanska och den europeiska står betydligt närmare varandra, och utgör tillsammans den så kallade ”västerländska radikalkonservatismen”. Det som förenar alla tre är deras motstånd till den liberala demokratin och till ”vänsterliberalism”, ”post-modernism” alternativt ”kulturmarxism” som de anser har underminerat den homogena nationalstaten. Fokus för den här studien ligger snarare på den västerländska radikalkonservatismen i allmänhet, och den europeiska radikalkonservatismen i synnerhet. Den amerikanska radikalkonservatismen präglas av ett större motstånd till överstatlighet än den europeiska, vilket är signifikant för en amerikansk högerradikal mentalitet. Där finns det också ett större motstånd till välfärdsstaten som inte riktigt går att finna i den europeiska rörelsen, där det snarare är tvärtom.

Radikalkonservatismen har också ideologiska grannar, den vita nationalismen alternativt etno-nationalismen. Den vita nationalismen finns i USA på ett annat sätt än i Europa, detta då det inte har funnits en ursprunglig homogen nationalstat i Amerika som det funnits i Europa. Av den anledningen samlas nationalismen kring hudfärg snarare än en etnicitet. Det är också här hos denna nationalism som den så kallade alternativa högern har sin utgångspunkt. Den sträcker sig sedan in på radikalkonservatismens område å ena sidan och nationalsocialismens område å andra sidan. Radikalkonservatismens ideologiska avgränsningar till etnonationalismen är inte självklara utan de går snarare in i varandra. I Sverige blev detta märkbart när Sverigedemokraterna upplevde sina två splittringar, först Nationaldemokraterna 2001 och sedermera utkastandet av ungdomsförbundets SDU 2015 som sedermera blev Alternativ för Sverige 2018, varav båda utbrytarpartierna får anses ligga inom ramen för etno-nationalismen.

Den huvudsakliga skillnaden mellan de båda ideologierna är att etno-nationalismen betonar betydelsen av värnandet om den egna etniciteten, alternativt rasen om det rör sig om vit nationalism, i betydligt högre grad än radikalkonservatismen som i stället lägger fokus på värnandet om den egna kulturen. På samma sätt är också etno-nationalismens ideologiska avgränsningar gentemot nationalsocialismen lika suddiga. Den stora skillnaden mellan de två ideologierna är här att etno-nationalismen inte alls har samma uttalade filosofiska synsätt

på omvärlden som nationalsocialismen har med raskamp, världsjuden, förintelseförnekande Hitlerdyrkan samt tillhörande symbolism. Det är således en inte obetydlig skillnad mellan radikalkonservatism och nationalsocialism, varav de båda inte alls delar samma medel eller mål. Däremot så angränsar de båda till

”

Det är således en inte obetydlig skillnad mellan radikalkonservatism och nationalsocialism, varav de båda inte alls delar samma medel eller mål.

samma ideologi, och steget från radikalkonservatism till etno-nationalism är lika långt – eller kort – som steget från etno-nationalism till nationalsocialism.

De som är att betrakta som anhängare av radikalkonservatismen betecknas ofta som ”fascister” eller ”nyfascister”, och ibland även som ”nazister” eller ”nynazister”. Denna sammankoppling är dock ideologiskt felaktig, en diskussion som kommer att beröras vidare i nästa del. Men vad är då egentligen den huvudsakliga skillnaden mellan radi-

kalkonservatism och nationalsocialism samt fascism? Även om likheterna till de två ideologierna är flera, som synen på en nation, ett folk, på samhället som en organism, på jämställdhet och mänskliga rättigheter, så finns det klara skillnader. Först och främst är radikalkonservatismen ingen totalitär ideologi, även om det förespråkas ett auktoritärt samhälle. Radikalkonservatismen delar generellt sett inte heller nationalsocialismens rasbiologiska syn, och inte heller fascismens korporativism, anti-religiösa tendenser eller vurm för moderniteten – som bland annat tog sig uttryck i den kulturella rörelsen futurismen.

Går det då att göra en sammanfattning kring vad radikalkonservatismen faktiskt är? Det är viktigt att påpeka att vår tids radikalkonservatism inte är identisk med Unghögern, Revolutionär konservatism, eller den Nya högern. Den är inte heller identisk med den fjärde politiska teorin, då det snarare är en rysk form av radikalkonservatism än en västerländsk. Dagens radikalkonservatism är dock bärare av influenser från alla dessa idéströmningar, som sedan har formats till en egen självständig idéströmning.

Jag väljer numera ordet ”idéströmning” snarare än ”ideologi” då det första ordet är mer formbart och övertäckande än det senare ordet som har större krav på sig att vara mer kategorisk. Det skulle kunna göras en uppdelning kring en gammal och en ny radikalkonservatism, varav den svenska Unghögern och den tyska revolutionära konservativa rörelsen vid 1900-talets början ingick i en äldre radikalkonservativ idéströmning. Med andra världskriget och nationalsocialismens brott mot mänskligheten så dog den ut. Men genom den Nya högerns uppkomst vid 60-talets slut så väcktes många av de gamla tankegångarna vid liv igen, om än i en ny tappning. Och vid 1900-talets slut började en ny radikalkonservativ idéströmning ta form.

I sin avhandling *Konservatism och demokrati* så lägger Torbjörn Aronson fram en väl fungerande analysmetod vad gäller hur en kan betrakta en ideologi, eller i vårt fall idéströmnings, uppbyggnad. Själva basen i en ideologi utgörs av tre olika områden:

kosmologi, vilket handlar om hur en anser att verkligheten är uppbyggd,
människosyn,
samhällets grundkonstruktion.

Radikalkonservatismens *kosmologi* handlar i korta drag om att tid och rum betraktas på ett annorlunda sätt i förhållande till andra ideologier. Det finns nämligen ett osynligt band som kopplar samman tidigare generationer med dagens generationer, och det tar sig uttryck i de gemensamma traditioner som utövas i dag och som har utövats inom ramen för samma historia, kultur och nation. Det finns ett andligt band som kopplar samman de döda och de levande inom ett och samma folk. Denna homogena nationalstat är också utsatt för ett existentiellt hot, både extern och internt, och endast en fast politisk vilja kan rädda nationen, folket och dess historiska och kulturella arv från undergång.

När det kommer till *människosynen* så finns ingen tro på ett jämlikt samhälle i någon djupare mening. I stället anses vi som människor vara födda med olika förutsättningar och att det finns en naturlig hierarki som det inte går att komma ifrån. Samtidigt som ingen människa anses vara född god av naturen, så föds ingen heller ond. I stället anses livets omständigheter och individens egna beslut ligga till grund för hur den blir. På så sätt finns både en föreställning om att människan både är bunden till en hierarki men samtidigt fri att själva forma sitt eget öde inom ramen för den hierarkin. I ett sådant samhälle är den som lyckas forma sitt eget öde en hjälte.

Samhällets grundkonstruktion ska enligt radikalkonservatismen vara en homogen nationalstat. I denna finns det – åtminstone retoriskt – ibland ett värnande av välfärdsstaten. Det ideologiska resonemanget handlar dock inte – som har nämnts – om progressiv fördelningspolitik, utan om att en aktiv socialpolitik gynnar nationens fortlevnad. Det ekonomiska systemet ska enligt radikalkonservatismen tjäna nationen och ingen annan. Det öppnar upp för såväl ett förspråkande av kapitalismen som för statliga regleringar om så behövs. Demokratins egentliga uppgift anses vara att upprätthålla den folkliga förankringen i det politiska styret, så att statens agerande endast ska vara ett uttryck för den enhetliga folkviljan. Det gör att all kritik mot staten därigenom kan anklagas för att vara en kritik mot folket.

För att komplettera denna basmodell för radikalkonservatismen så vill jag också göra en checklista kring hur den radikalkonservativa idéströmningen skulle kunna sammanfattas på några få punkter, men som alla egentligen kopplas samman med varandra:

- ◆ Förspråkandet av en homogen nationalstat, och med homogen menas att det finns ett folk och en kultur, och att det enbart går att bygga ett fungerande samhälle på en sådan konstruktion.
- ◆ Ett starkt motstånd mot migration, som anses direkt underminera den homogena nationalstaten genom främmande kulturella element.
- ◆ Det största externa hotet mot den homogena nationalstaten anses vara islam, som har för avsikt att islamisera Europa och förinta det historiska och kulturella arvet som finns där.
- ◆ Det största interna hotet är det ”vänsterliberala etablissemanget” eller ”kulturmarxisterna” som vill verka för ökad mångkultur, vilket skulle underminera den homogena nationalstaten.
- ◆ För att säkra den homogena nationalstatens överlevnad anses den liberala demokratin behöva monteras ned – för att omöjliggöra för en politisk opposition att kunna verka.
- ◆ Först när allt detta är genomfört anses den homogena nationalstaten kunna uppenbara sig och skapa en harmonisk tillvaro i tradition och trygghet i flera generationer framöver, och med en förankring i tidigare generationers tillvaro.

VILKA ÄR RADIKALKONSERVATIVA?

SVERIGEDEMOKRATERNA, NYFASCISMEN OCH DEBATTEN OM DEBATTEN

Det har i flera decennier genomförts en omfattande forskning kring partier som Sverigedemokraterna och vilken ideologisk beteckning som bör placeras på dem. Ändå råder det fortfarande ingen konsensus i frågan. Många tvekar fortfarande om vad man ska kalla Sveriges tredje största parti. Olika begrepp som har förekommit är "nyradikal höger", "populistisk radikalhöger", "auktoritär populism" och så vidare. Det vanligaste begreppet i folkmun har dock blivit "högerpopulism".

Problemet är att "högerpopulism" är ett så pass brett begrepp att det nästan blir innehållslöst då det används till att beskriva allt ifrån högerpartier som norska Fremskrittspartiet till nynazistiska grekiska Gyllene gryning. Demoniseringen av begreppet "populism" kan enligt vissa progressiva debattörer också ligga de etablerade mittenpartierna i fatet. Göran Greider och Åsa Linderborg hävdar exempelvis i boken *Populistiska manifestet* att populism i själva verket är en form av folkligt uppror mot de etablerade mittenpartiernas hegemoni. Genom att använda "högerpopulism" som beteckning på Sverigedemokraterna klumpas den auktoritära högerpopulismen då också samman med den progressiva vänsterpopulismen på ett olyckligt sätt.

Sverigedemokraterna och andra liknande partier använder sig av en populistisk retorik. Men att sätta högerpopulism som den främsta politiska beteckningen på dem är att missa den sammanhållna, genomtänkta och för progressiva värden så farliga idégrund som dessa partier står på. Ny Demokrati på 1990-talet var populist. Men de saknade Sverigedemokraternas tydliga och sammanhållna ideologiska bas – och föll efter en mandatperiod.

Extremhöger" eller "högerextremister" är i värderingsfrågor samt kultur- och människosyn mer korrekta begrepp. Rent ekonomisk-politiskt står vissa radikalkonservativa visserligen inte så långt ut till höger – men Sverigedemokraterna gör det allt mer. Och de nationalistiska partiernas försvar av kapitalismen

gör att de är mer välkomna hos de klassiska högerpartierna än hos partierna på vänstersidan, också utifrån ett strikt ekonomiskt politiskt perspektiv. Att enbart beteckna Sverigedemokraterna som högerextrema blir dock än väldigt vid definition, eftersom den även inkluderar ren etno-nationalism, fascism och nazism. De nationalistiska partiernas försvar av kapitalismen gör dock att de är mer välkomna hos de klassiska högerpartierna än hos partierna på vänstersidan, utifrån ett strikt ekonomiskt politiskt perspektiv.

Att de radikalkonservativa har mer gemensamt med olika klassiska högerpartier grundar sig också i deras mer auktoritära syn på migrations-, integrations- och kriminalpolitik. Det som är signifikant för de här nationalistiska partierna är snarare att de hamnar längre ut på den auktoritära skalan än de andra etablerade partierna som under årtiondenas lopp allt mer har profilerat sig åt det mer frihetliga hållet. De senaste åren har visserligen såväl Moderaterna som Kristdemokraterna gjort rejäla omsvängningar bort från en mer liberal syn på flera av dessa frågor.

I Sverigedemokraternas fall har de visserligen – framför allt tidigare – sagt sig vilja vara en garant för välfärden. Men på senare år har partiet tydligt anpassat sin ekonomiska politik, syn på välfärden och arbetsmarknaden med mera till Moderaternas. Så i detta fall är det inte orimligt att beteckna dem som ett tydligt högerparti.

Det är ändå rimligt att – för att fånga deras ideologiska bredd bättre – beteckna de flesta av dessa partier, inklusive Sverigedemokraterna, som del av en radikalkonservativ idéströmning.

Som ett komplement till den radikalkonservativa idéströmningen kan också begreppet ”alternativ höger” användas. Det är en större och ännu vidare idé-

”

Som ett komplement till den radikalkonservativa idéströmningen kan också begreppet ”alternativ höger” användas.

politisk rörelse som delvis omfattar den radikalkonservativa rörelsen, men som framför allt har sin utgångspunkt i den etno-nationalistiska rörelsen.

Vilka partier kan då anses tillhöra den radikalkonservativa rörelsen? Sverigedemokraterna är definitivt en del av denna rörelse. Andra eventuella kandidater är Ungerns Fidesz, Frankrikes Nationell samling (tidigare Nationella fronten), Danmarks Dansk Folkeparti, Finlands Sannfinländarna, Polens Lag och rättvisa och Tysklands Alternativ

för Tyskland. Även Putins Enade Ryssland, Erdogans Rättvise- och utvecklingspartiet samt Trumps Republikanerna skulle kunna räknas in i en bredare radikalkonservativ rörelse.

Många politiska bedömare, debattörer och andra har relativt lättvindigt betecknat många av dessa partier och dess företrädare som fascistiska. Det är generellt sett inte en korrekt beteckning. Det kan vara berättigat att hävda att exempelvis Duterte i Filippinerna och Bolsonaro i Brasilien har en inhuman fascistoid människosyn, om man vill göra en poäng av deras brutala syn på våld och konfrontation mot oliktankande och minoriteter.

Men annars har ”fascist” blivit ett allt för slentrianmässigt begrepp, oftast utslungat från vänstern mot auktoritära och konservativa partier eller företrädare. Det har blivit ett tacksamt begrepp mot allt från poliser som brukar våld till rent rasistiska personer. På så sätt har också begreppets betydelse urvattnats: från att vara kopplat till den totalitära ideologin i Italien under Mussolini, till att bli något som kan användas mot alla som står för en hårdför politik som bygger på över- och underordning. Ska ideologiska kategoriseringar användas så ska de ha stöd i vetenskaplig forskning och inte användas slentrianmässigt.

Sverigedemokraterna har både i principprogram och från ledande företrädare uttryckt sig på sätt som bygger på rasistiska tankegångar. Partiet är dessutom tydligt nationalistiskt och främlingsfientligt, och startades av bland annat svenska nazister. Men det är ändå inte korrekt att beteckna Sverigedemokraterna som ett fascistiskt parti – oavsett om vi utgår från en klassisk definition av något som liknar Mussolinis fascism eller en vidare, överförd, betydelse: allmänt auktoritär eller med en brutal syn på människovärdet.

För att kunna avgöra vilken idémässig beteckning Sverigedemokraterna ska ha är det viktigt att sakligt och grundligt analysera partiets olika idéer och uttalanden. Det är bara så vi kan få en korrekt bild av vad partiet faktiskt vill. Detta kommer ofta i skymundan i den offentliga debatten. Ibland har man satt beteckningar med en förskriften tes att vilja placera SD i ett visst ideologiskt fack. För att understödja det har vissa debattörer sedan enbart analyserat det som ligger inom ramen för den tesen. Ett sådant förhållningssätt resulterar i att slutsatsen kring partiets ideologiska hemvist hamnar på en rätt instabil grund.

Håkan Holmberg har dock en bättre analys. Han belyser sakligt partiets olika uttalanden och skrivelser. Hans slutsats är att SD:s ideologiska hemvist snarare är kopplat till konservativa tankegångar vid 1900-talets början, än till fascistiska och nationalsocialistiska. Det är dock värt att notera att de radikalkonservativa på 1920–40-talen bäddade för – och delvis övergick i – fascism respektive nazism.

”
 På så sätt har också
 begreppets betydelse
 urvattnats: från att
 vara kopplat till den
 totalitära ideologin i
 Italien under Mussolini,
 till att bli något som
 kan användas mot alla
 som står för en hårdför
 politik som bygger på
 över- och underordning.

Holmberg påpekar samtidigt – som många andra – att detta gäller dagens SD. Partiets grundare hade en mer etno-nationalistisk grundsyn. Och flera av de som startade partiet hade nazistisk eller uttalat rasistisk bakgrund.

FOLKHEMMET OCH SOCIALDEMOKRATINS SJÄLVUTNÄMNDA ARVTAGARE

Sverigedemokraterna har som politisk ambition att göra folkhemmet till sitt eget begrepp, och därigenom erövra det från den socialdemokratiska ordboken och diskvalificera socialdemokratien som en relevant politisk rörelse i vår samtid. Begreppet förekommer i flera skrivelser från Sverigedemokraterna, bland annat i deras principprogram från 2011, från Jimmie Åkessons politiska biografi *Satis Polito* från 2013 och från hans senaste tillskott *Det moderna folkhemmet* från 2018. Boken *Satis Polito* inleds med ett bisarrt förord av en fiktiv Per Albin Hansson som talar från den andra sidan, kring hur socialdemokratien svikit sina ideal kring folkhemmet men att Sverigedemokraterna är de nya arvtagarna till hans politiska begrepp. Liknande har skett tidigare med att SD försökt använda Astrid Lindgren och hennes verk som en symbol för sin egen politik, flera år efter att författaren själv avled.

Vidare menar Åkesson i *Satis Polito* att Sverigedemokraterna är den logiska arvtagaren till idén om folkhemmet. Han menar att partiets betoning av betydelsen av samhörighet i samhället är själva grunden i den praktiska tillämpningen av folkhemmet. I detta måste alla ta ställning för antingen folkhem

”

Vidare menar Åkesson i *Satis Polito* att Sverigedemokraterna är den logiska arvtagaren till idén om folkhemmet. Han menar att partiets betoning av betydelsen av samhörighet i samhället är själva grunden i den praktiska tillämpningen av folkhemmet.

eller mångkulturalism. Det går inte att kombinera båda, och genom avståndstagandet till det senare är således också Sverigedemokraterna ett "folkhemsparti". Åkesson menar också att de andra politiska partierna sedan 1970-talet medvetet har förstört det svenska folkhemmet.

Det som inte sägs i Åkessons självbiografi, men som går att utläsa mellan raderna, är en hänvisning till den proposition som antogs av en enhällig riksdag den 27 februari 1975 med namnet *Regeringens proposition om riktlinjer för invandrar- och minoritetspolitiken m.m.* Här anses det enligt SD, och av flera andra ideologiska släktningar, att riksdagen fattade beslut om att Sverige skulle vara mångkulturellt och inte längre en homogen nationalstat. Om detta skrivs det i *Hur Sverige blev en mångkultur* skriven av M. Eckehart och utgivet på Logik Förlag, ett bokförlag

inom vitmaktmiljön. I själva verket får de mångkulturella frågorna en och en halvsidas uppmärksamhet, under en enda rubrik om kultur, i en proposition på 142 sidor. Resterande delen berör områden såsom arbetsmarknadspolitik, bostadspolitik, utbildningspolitik samt myndighetsfrågor. Riksdagsbeslutet har dock blivit en tacksam politisk konspirationsmyt.

Åkesson fortsätter att vidareutveckla sin syn på folkhemmet i boken *Det moderna folkhemmet*, som kom ut under valrörelsen 2018. Här poängterar den sverigedemokratiske partiledaren att han inte har intresse av att vrida tillbaka samhällsutvecklingen till 1950-talet, något som han menar att han beskylls för i försvaret av folkhemstanken. I stället ställer sig Åkesson positiv till mycket av den moderna samhällsutvecklingen, framförallt på det teknologiska området då det bland annat inneburit bättre arbetsmiljö och bättre sjukvård. Här betonar han också att ”Sverigedemokraterna är den naturliga arvtagaren till den idé om folkhemmet som socialdemokratin sedan länge förkastat”. Han går till och med så pass långt att han hävdar, precis som i förordet till *Satis Polito*, att om Per Albin Hansson hade levt i dag så hade han varit socialkonservativ och nationalist, det vill säga att han hade varit sverigedemokrat.

Att den före detta socialdemokratiska statsministern även uttryckte politiska åsikter om socialisering och kraftigare arvsbeskattning i sitt folkhemstal menar Åkesson kan bortses från då det snarare är ett uttryck för det sammanhang som Hansson befann sig i. De konservativa och nationalistiska elementen som enligt Åkesson är centrala i folkhemstalet är däremot tydligen tidlösa och står oberoende från sitt sammanhang.

Vidare betonar SD-ledaren att alla de samhällsproblem som i dag präglar samhället, med allt från brinnande bilar till kris inom vården, enbart kan lösas med återupprättandet av en gemensam identitet i landet. Åkessons Almedalstal från 2017 avslutas med följande mening; ”I vårt moderna folkhem finns inget utrymme – och ingen grogrund – för politisk eller religiös extremism”. Det är inte orimligt att fråga sig vad definitionen av ”politisk extremism” är, och vilka som skulle innefattas av den.

IDEALET UNGERN OCH DEN ILLIBERALA DEMOKRATIN

2006 utbröt en nationell politisk kris i Ungern, efter att landets socialdemokratiska premiärminister Ferenc Gyurcsány hade gjort ett kontroversiellt uttalande där han menade att de ungerska socialdemokraterna hade ljugit för att vinna valet 2006 och samtidigt inte presterat något värt namnet under de senaste fyra åren av regeringsinnehav. Detta ledde till ett totalt nederlag för Ungerns socialistiska parti i valet 2010 och egentligen hela den ungerska vänstern. Segraren blev Viktor Orbán, den före detta premiärministern och partiledaren för det konservativa och nationalistiska Fidesz, som ökade med över 10 procentenheter och landade på över 50 procent av väljarstödet. Tillsammans med de ungerska kristdemokraterna, som är att betrakta som ett satellitparti då de inte kunnat komma in i parlamentet utan valsamverkan med Fidesz, hade nu Orbán över två tredjedelar av mandaten i det ungerska parlamentet. Det möjliggjorde för honom att förändra landets grundlag.

Enligt organisationen Freedom House som granskar det demokratiska läget i världens länder konstateras det att Ungern fortfarande är ett beteckna som ett fritt land men att den demokratiska utvecklingen går neråt. Från 2010 till 2018 har Ungern gått från 1 till 3 i politiska rättigheter och från 1 till 2 i medborgerliga friheter, på en skala 1–7, vilket ger ett samlat frihetsvärde av 2,5. Jämför vi med Sverige 2018 så ligger vi på plats 1 i samtliga kategorier. USA ligger i år på 2 på politiska rättigheter och 1 på medborgerliga friheter, med ett samlat värde av 1,5. Vad gäller den demokratiska utvecklingen i Ungern så lyfter Freedom House fram kritiken som finns kring valsystemet i landet, där det är svårare

Orbán har även urholkat demokratin genom så kallad gerrymandering – det vill säga att valdistrikt ritas om för att gynna den sittande regeringen.

för oppositionspartier att hitta finansiering och nå fram medialt på grund av statliga regleringar. Orbán har även urholkat demokratin genom så kallad gerrymandering – det vill säga att valdistrikt ritas om för att gynna den sittande regeringen.

I statligt ägda medier förekommer också politiskt motiverade smutskastningskampanjer mot politiska motståndare samtidigt som dessa redaktioner tar aktiv ställning för regeringen. I den ungerska regeringen finns

inte heller en enda kvinnlig minister och enbart 20 kvinnliga ledamöter av 199 i parlamentet, vilket är sämst bland samtliga EU-länder. Det finns korruptionsanklagelser gentemot regeringen som inte har utretts ordentligt. Dessutom tenderar personer inom näringslivet som av politiska orsaker faller i onåd hos regeringen att möta statliga påtryckningar finansiellt och lagmässigt. Viktiga lagförslag brådskas igenom parlamentet, vilket gör att medborgare och intressegrupper får svårt att reagera på dessa. Även om kyrkan och staten enligt grundlagen ska vara separerade och att religionsfriheten ska värnas så menar har Orbán fört in skrivningar i grundlagen som betonar att kristendomen har en särskild roll i att bevara nationen.

Möjligheten att söka asyl i Ungern är nästintill obefintlig, och de flyktingar som lyckas ta sig till landet sätts i dåligt utrustade transitzoner. Budskapet är tydligt: Ungern är berett att gå mycket långt för att hålla flyktingar borta från landet.

Den romska minoriteten i Ungern är landets största. De utsätts för en utbredd diskriminering. Romska elever placeras exempelvis i skolor som är avsedda för mentalt funktionshindrade barn. Samkönade äktenskap är enligt grundlagen förbjudet, och även om konstitutionen inte uttryckligen förbjuder abort så är tillgängligheten för att kunna göra abort begränsad.

2014 höll Viktor Orbán ett tal inför ett event i Băile Tusnad, en stad i den ungersktalande delen av Rumänien. I detta tal kom Orbán att deklarerat Ungern som den "illiberala staten". Här tackar Orbán den ungerska minoriteten i Rumänien, då

han menar att det utan deras stöd i det jämna valet inte hade varit möjligt för regeringspartierna att bibehålla två tredjedelar av parlamentets mandat.

Den ungerske premiärministern betonade också att det har skett en regimförändring i landet, men att det snarare ska ses som ett avslut på en historisk parentes än en startpunkt för diskussioner om framtiden. Orbán menade också att det, framförallt efter finanskrisen 2008, har växt fram en motreaktion mot den liberala demokratiska globalismen. Han hävdade att det i dag går att se hur icke västerländska och icke liberala demokratier, samt icke-demokratier har lyckats bli framgångsrika. Som exempel nämnde han Ryssland, Kina, Indien, Singapore och Turkiet. Vidare menade Orbán att Ungern är på väg att göra samma sak, att bryta med den västerländska ideologin och skapa en ny självständig ungersk stat som kan verka som en egen aktör på den globala arenan i årtionden framöver.

Orbán konstaterar att en stat inte behöver vara liberal för att klassificeras som en demokrati och att de liberala demokratierna inte kommer att kunna agera på egen hand i den framtida globala konkurrensen. De senaste 20 årens politiska misslyckande är enligt den ungerske premiärministern den liberala demokratins fel. Orsaken sägs vara dess inbyggda oförmåga att hantera sådant som den nya regimen hanterar. Viktor Orbán deklarerar att den ungerska nationen inte är en grupp av individer utan en gemenskap som måste organiseras, förstärkas och faktiskt konstrueras. För att lyckas med detta ska Ungern vara en illiberal stat, som visserligen inte förkastar frihet men som inte placerar den liberala ideologin i centrum för den statliga organiseringen.

För Sverigedemokraterna har Ungern blivit idealstaten. De beundrar att regimen i princip har stoppat all invandring och är på god väg att avveckla den liberala demokratin. Sverigedemokraterna ser ambition att bygga ett helt nytt samhälle grundat på en konservativ och nationalistisk idépolitik som ett föredöme. Håkan Holmberg skriver i sin bok *Den farliga mångfalden* om kopplingarna mellan Sverigedemokraterna, Ungern och den illiberala demokratin.

Ett av de mest uppmärksammande uttalandena som gjorts kring detta, från SD-ledningen, är det Facebook-inlägg som partisekreteraren Richard Jomshof skrev hösten 2015; ”Eftersom Sverige inte är Ungern, eftersom vi inte sitter i regeringsställning (än) och eftersom media i Sverige inte fungerar som media i Ungern, är vi tvungna att anpassa oss till den verklighet som råder här. Det innebär inte minst att vi måste anpassa vår retorik efter det rådande läget”.

När detta blev uppmärksammat i media så menade Jomshof att han blivit missuppfattad. I en intervju i P1 i Sveriges radio den 30 september 2015 menar han att inlägget var en respons på Erik Almquists kritik mot att partiet då deklarerat ett försvar för mottagandet av kvotflyktingar. Jomshof menar att hans inlägg

handlade om att förklara att det inte går att agera politiskt i Sverige som i Ungern utan att alla länder lever efter sina egna förutsättningar. På frågan vad partisekreteraren menar som är bra med Ungern så säger han att det är att de har en ”politisk ledning som vågar värna landets gränser... man har en politisk ledning som vågar stå upp mot det som jag anser vara någon sorts maktfullkomlighet i Bryssel... man har en politisk ledning som vågar stå upp för i det här fallet ungerska värderingar och man står upp för det europeiska kulturarvet... så det är klart att det finns saker i Ungern som jag tycker är bra”.

På frågan om det finns något i den ungerska politiken som partisekretären inte tycker är bra, blir svaret att han inte vet om bilden som målas upp av svensk media är sann, samt att han inte kan ungerska så det blir svårt att säga något om det. Stödet till den ungerska politiken fortsatte dock på högsta nivå inom partiet. I februari 2018 så håller den sverigedemokratiska riksdagsledamoten Kent Ekeroth ett försvarstal i riksdagen för Ungern och dess premiärminister:

Detta stolta land som stod upp mot ottomanernas försök att underkasta Europa, som trots ockupation stod upp mot kommunismens vidrigheter och nu står dem återigen upp för oss alla. Jag talar så klart om Ungern. Därför fru talman vill jag rikta ett tack till den främsta statsledaren i världen just nu... ”ärade minister Viktor Orbán, stort tack för att du står upp för Europa”.

Även Jimmie Åkesson kommenterade synen på Ungern i lördagsintervjun i P1 i Sveriges radio den 14 april 2018. På frågan om den politiska utvecklingen i Ungern är ett föredöme eller något som inger oro svarar Åkesson att utvecklingen i olika före detta öststater är en reaktion mot den EU-anslutning som de hade för några år sedan, och som snarare inneburit en centralisering för dessa länder och att det uppstått ett motstånd gentemot detta, vilket är bra. När frågan ställs igen, om Ungern gör Åkesson orolig, så blir svaret att Ungern inte på något sätt gör den sverigedemokratiska partiledaren orolig, utan att landet i stället är en internationell förebild vad gäller flyktingpolitik. Vidare säger Åkesson:

Man gör en del bra saker, sen gör man säkert en hel del dåliga saker i Ungern också, men den här totala kampanjen mot länder som driver en annorlunda politik än den traditionella västerländska, vänsterliberala hegemonin som råder, det är inte nödvändigtvis inte bara dåligt... det övriga EU som jag menar domineras av det här vänsterliberala etablissemanget reagerar väldigt starkt, det är ju starkt kopplat till att man helt enkelt tycker att en konservativ utveckling är fel, och jag tycker inte det... det är väldigt sällan man ser konkreta exempel på den här extremt negativa utvecklingen i Ungern som det talas om utan det är väldigt svepande allting.

En månad efter Kent Ekeroths tal i riksdagen avslöjade Expressen att den sverigedemokratiska ledamoten hade flyttat till Ungern, och dagen efter Expressens artikel fastslogs det att Ekeroth inte längre skulle vara en del av partiets riks-

dagslista inför valet 2018. Hans tvillingbror Ted Ekeröth, som varit Sverigedemokraternas starke man i Lund men som lämnade partiet 2017, skall också enligt uppgifter ha flyttat till Ungern. En annan som också gått i politisk exil till Ungern är den före detta finanspolitiska talespersonen Erik Almqvist som fick lämna sitt uppdrag i samband den så kallade "järnrörsskandalen".

SLUTORD

En ny idépolitisk rörelse har under de senaste åren börjat ta form i världen och i synnerhet i Europa. Radikalkonservatismen är ingen tillfällig vind som blåser genom politikens korridorer. Vill de progressiva krafterna bekämpa radikalkonservatismen måste de förstå dess attraktionsförmåga. Det är bara genom att lära känna sina motståndares grundläggande synsätt som man kan formulera effektiva motstrategier.

Att påstå att enbart bristen på traditionell klasspolitik är det som är grunden till att den alternativa högen ökar är en allt för snäv marxistisk analys. Orsakerna till framgångarna ligger djupare än så. De progressiva krafterna kan lära en viktig sak av både sin egen historia och dagens radikalkonservativa: det gäller att driva frågor som engagerar och mobiliserar människor.

Människan är i grunden en social varelse som är beroende av gemenskap, och det samhälle vi har konstruerat bygger på att denna gemenskap fungerar. Men denna gemenskap behöver inte vara vare sig gamla tiders religion eller radikalkonservatismens nationella identitet – utan exempelvis klass eller politiska värderingar som bejakar pluralism och alla människors lika värde.

Den politiska ideologin började genom upplysningen och sedermera industrialismen att ersätta religionen och inta den sammanhållande rollen och i samhället. I takt med att industrialismen övergick till någon form av post-industrialism, där industrisektorn ersattes med tjänstesektorn, så dog den ideologiska mångfalden. I detta läge upprättade marknadsliberalismen sin dominerande ställning, och avpolitiseringen av det västerländska samhället påbörjades. Det gjorde att endast en berättelse nu dominerade samhällsdebatten: tillväxt och konsumtion i en allt mer globaliserad värld där den viktigaste enheten var individen som kund. I detta samhälle skapades det en ypperlig grogrund för radikalkonservatismen och dess ideologiska kusiner att frodas i. Här gick det att skapa nya ideologier och nya gemensamma berättelser, eftersom den ideologiska konkurrensen har varit begränsad och inte har lyckats mobilisera tillräckligt. Att driva på för minskad ojämlikhet i samhället är rätt väg att gå vad gäller bekämpandet av den

alternativa högern. Men den vägen måste kompletteras med återuppbyggandet av progressiv ideologi som samlande kraft i samhället.

Det vore även bra om vänsterrörelsen också betraktar människan mer som en varelse som både kan vara god och ond. Den naivitet som präglat vänsterrörelsen, att alla människor i grunden är goda av naturen, har gjort att det har blivit svårt att hantera situationer som terrorism och extremism, då denna teori inte har stämt överens med verkligheten.

Människan är inte enbart ett resultat av strukturer, utan också av en egen fri vilja, och denna fria vilja behöver inte nödvändigtvis eftersträva sådant som en själv definierar som gott. Det betyder samtidigt inte att den människan agerar irrationellt och utifrån okunskap, utan kan mycket väl vara väl genomtänkt i sitt handlande. Om vänsterrörelsen ständigt betraktar den ideologiske motståndaren som enbart ett offer för olika strukturer så kommer den ideologiska kampen aldrig att gå mot en seger. Människan måste övertygas med en konkurrerande verklighetsuppfattning som uppfattas som bättre än den som hon redan har. Det håller inte att enbart att tro att människan kommer att ändra uppfattning genom socialpolitiska reformer.

Däremot behöver upplysningens ideal – som för övrigt liberalismen inte har monopol på eller ens är ensamma upphovsmän till – bevaras, försvaras och utvecklas av vänster-rörelsen. Marknadsliberalismens tid är förbi, men inte upplysningens ideal.

Den ideologiska kampen om 2000-talet kommer att stå mellan en vänsterrörelse som bejaktar upplysningsfilosofin och strävar efter att skapa ett politiskt, socialt och ekonomiskt jämlikt samhälle – och en radikalkonservatism som vill upplösa den liberala demokratin och polarisera samhället utifrån nationalistiska och auktoritära dogmer.

Alla människor är formbara och politiken styrs inte av några naturlagar. Inget är förutbestämt och allt är möjligt. Men det kommer nog att bli värre innan det blir bättre. Samtidigt, som en metaforisk tröst: betrakta himlavalvet och se stjärnorna. En gång var där bara mörker.

Mike Enocksson

LITTERATURFÖRTECKNING

TRYCKTA KÄLLOR

- Aronson, Torbjörn (1990) *Konservatism och demokrati. En rekonstruktion av fem svenska högerledares styrelsedoktriner*. Stockholm: Norstedts
- Bakewell, Sarah (2016) *Existentialisterna. En historia om frihet, varat och aprikoscocktails*. Stockholm: Albert Bonniers
- Berggren, Lena (2002) Den svenska mellankrigsfascismen – ett ointressant marginalfenomen eller ett viktigt forskningsobjekt? *Historisk tidskrift*, 122:3, s. 427-444. http://www.historisktidskrift.se/fulltext/2002-3/pdf/HT_2002-3_427-444_berggren.pdf
- Dahl, Göran (1999) *Radical Conservatism and the Future of Politics*. London: Sage Publications
- Dahl, Göran (2006) *Radikalare än Hitler? De esoteriska och gröna nazisterna. Inspirationskällor. Pionjärer. Förvaltare. Ättlingar*. Stockholm: Atlantis
- Dugin, Alexander (2012) *The Fourth Political Theory*. London: Arktos
- Dugin, Alexander (2017) *The Rise of the Fourth Political Theory. The Fourth Political Theory vol. II*. London: Arktos
- Eckehart, M. (2007) *Hur Sverige blev en mångkultur*. Logik
- Edström, Bert; Ragnar Björk; Thomas Lundén (red.) (2014). *Rudolf Kjellén – Geopolitiken och konservatism*. Stockholm: Hjalmarson & Högberg
- Holmberg, Håkan (2018) *Den farliga mångfalden – om Sverigedemokraternas världsbild*. Premiss
- Holmberg, Teodor (1907) *Svensk nationaldemokrati*. Sala: Ågren och Holmberg, https://weburn.kb.se/metadata/290/EOD_1614290.htm
- Kjellén, Rudolf (1916) *Staten som livsform*. Stockholm: Hugo Gebers förlag. <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/56383>
- Larsson, Reidar (2006) *Politiska ideologier i vår tid*. Sjunde upplagan. Lund: Studentlitteratur
- Ljunggren, Stig-Björn (2008) *Ideologier*. Tredje upplagan. Stockholm: Hjalmarson & Högberg
- Ljunggren, Stig-Björn (1992) *Folkhemskapitalismen. Högerens programutveckling under efterkrigstiden*. Stockholm: Tiden
- Löw, Heléne (2004) *Nazismen i Sverige 1924–1979*. Stockholm: Ordfront
- Molin, Adrian (1906) *Svenska spörsmål och kraf*. Andra upplagan. Stockholm: Hugo Gebers förlag
- Molin, Adrian (1916) *Riket och Folket – Inlägg I svensk politik*. Stockholm: Bröderna Lagerströms förlag
- O'Meara, Michael (2013) *New Culture, New Right. Anti-liberalism in Postmodern Europe*. Arktos
- Spengler, Oswald (1996) *Västerlandets undergång. Gestalt & verklighet*. Stockholm: Atlantis
- Wärenstam, Eric (1965) *Sveriges nationella ungdomsförbund och högern 1928–1934*. Uppsala. Scandinavian University Books.
- Åkesson, Jimmie (2013) *Satis Polito*. Asp & Lycke.
- Åkesson, Jimmie (2018) *Det moderna folkhemmet – En Sverigevänlig vision*. Asp & Lycke

ELEKTRONISKA KÄLLOR

- Baas, David (2018) Här är Kent Ekeroths nya liv - i Budapest [Elektronisk] <https://www.expressen.se/nyheter/har-ar-kent-ekeroths-nya-liv-i-budapest/> Hämtat: 2018-10-06
- Bendjelloul, Johar (2015) SD:s Richard Jomshof om att partiet måste anpassa sin retorik. [Elektronisk] <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1650&artikel=6267252> Hämtat: 2018-10-06
- Edgren, Lars (2018) En antidemokratisk SD-förebild [Elektronisk] <http://www.opulens.se/opinion/en-antidemokratisk-sd-forebild/> Hämtat: 2018-10-06
- Enocksson, Mike (2016) Fascism i folkhemmet? En studie om Sverigedemokraternas ideologiska hemvist. [Elektronisk] Lund: Statsvetenskapliga institutionen. Tillgänglig <https://lup.lub.lu.se/student-papers/search/publication/8895968> Hämtat: 2018-10-06
- Freedom House (2018) *Freedom in the World 2018. Hungary*. [Elektronisk] <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/hungary> Hämtat: 2018-10-07
- Medin, Joakim (2017) Ted Ekeroth planerar flytt till Ungern. [Elektronisk] <https://www.etc.se/inrikes/ted-ekeroth-planerar-flytt-till-ungern> Hämtat: 2018-10-06
- Nyström, David (2016) *Konspirationsmyten om proposition 1975:26*. [Elektronisk] <https://www.gd.se/artikel/opinion/ledare/konspirationsmyten-om-proposition-1975-26> Hämtat: 2018-10-06
- prop. 1975: 26; *Regeringens proposition om riktlinjer för invandrar- och minoritetspolitiken m.m.* [Elektronisk] <https://data.riksdagen.se/fil/901A899E-1277-496B-9552-E70BCF5C3783> Hämtat: 2018-10-06
- Saarinen, Monica (2018) När ska SD komma in i stugvärmen, Jimmie Åkesson? [Elektronisk] <https://sverigesradio.se/sida/avsnitt/1054348?programid=3071> Hämtat: 2018-10-06
- Sverigedemokraterna (2011) *Sverigedemokraternas principprogram 2011*. [Elektronisk] https://sd.se/wp-content/uploads/2013/08/principprogrammet2014_webb.pdf Hämtat: 2018-10-07
- Website of the Hungarian Government (2014) *Prime Minister Viktor Orbán's Speech at the 25th Bálványos Summer Free University and Student Camp*. [Elektronisk] <http://www.kormany.hu/en/the-prime-minister/the-prime-minister-s-speeches/prime-minister-viktor-orban-s-speech-at-the-25th-balvanyos-summer-free-university-and-student-camp> Hämtat: 2018-10-06
- Åhbeck Öhrman, Myra (2018) *SD och Ungern*. [Elektronisk] <https://www.interasistmen.se/sammanstallning/sd-och-ungern/> Hämtat: 2018-10-06

TANKESMEDJAN TIDEN
BOX 522, IOI 30 STOCKHOLM

tankesmedjantiden.se

Tankesmedjan Tiden vill stimulera
progressiv debatt kring de avgörande frågor
samhället står inför. Globaliseringen, klimatet, arbetslös-
heten och den ökande ojämlikheten i resurser och möjligheter.

Tankesmedjan Tiden vill visa att det är möjligt att göra progressiv politik i en tid som
är både globaliserad och lokal. Vi vill visa att en sådan politik varken behöver vara dogmatisk,
låst vid sin historia eller ett resultat av kortsiktiga kampanjstrategier och triangulering.

Vi ger bland annat ut debattskrifter, tar fram rapporter
och ordnar seminarier.

Tankesmedjan Tiden innefattar även tidskriften
Tiden Magasin.

TANKESMEDJAN TIDEN
BOX 522, IOI 30 STOCKHOLM

tankesmedjantiden.se